

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent.

Rojstni dan Nj. Vel. Kralja in Cesarja

Ob rojstnem dnevu Kralja in Cesarja dne 11. t. m. so v vseh italijanskih mestih in vaseh plapolale zastave. Vzvišeno obletnico so povsod praznovali preprosto in resno spričo vojnega stanja. Po vojašnicah in po vojnih krajih so kraljevi vojaški poveljniki pregledali zbrane čete, nato pa so vojaki prepevali državne himne in obnovili zmagovitemu Kralju prisego dolžnosti in zvestobe. Pri tej priliki je

vladar dobil voščila od raznih oblastev, dostojanstvenikov Stranke in ustanov.

Ljubljanski župan je poslal na dvor nasledno brzojavko: »Prvemu pribočniku na bojnem polju Nj. Vel. Kralja in Cesarja. Prosimo, da naprosite Nj. Vel. Kralja in Cesarja, naj blagohotno sprejme izraze spoštljivih in vdanih voščil prebivalstva Ljubljane. Župan dr. Adlešič.«

Italijansko mladinsko liktorsko združenje v Ljubljani

Tajnik Fašistične stranke, glavni poveljnik Italijanske liktorske mladine (Gioventù Italiana del Littorio; skrajšano GIL) je z odlokom raztegnil to ustanovo na Ljubljansko pokrajino in odločil, da dobi ljubljansko mladinsko združenje naziv Gioventù Italiana del Littorio di Lubiana (skrajšano GILL, Italijanska liktorska mladina Ljubljane). Odlok ima namen, da raztegne v korist mladine naše pokrajine razne ugodnosti telovadno-sportnega, prosvetnega in podpornega značaja, ki jih združenje nudi italijanski mladini.

Tako pravi objava, ki jo je priobčilo te dni zvezno poveljstvo GILL in v kateri je označena delavnost tega znanega italijanskega mladinskega združenja. V tej lepo opremljeni knjižici se daje na znanje državljanom nove pokrajine osnovna važnost, ki jo je GIL zavzela v življenju italijanskega naroda. Zvezno poveljstvo GILL začenja s tem svojo javno delovnost po nekajkih mesecih temeljite priprave, v teku katerih so bile polne osnove združenja. Ljubljansko združenje je prilagojeno krajevnim značilnostim.

V tem razdobju je zvezno poveljstvo v Ljubljani zaključilo sporazume s pokrajinskimi, občinskimi in zasebnimi združenji, ki se bavijo z vzgojo mladine. Dalo je potrebnega poudarka telovadno-sportni, dramski, kinematografski in radijski panogi naše pokrajine ter preskrbelo ureditev prehrane mladine v zimskih mesecih. Takisto je začelo svoje delovanje v raznih odsekih in izvedlo med drugim nadzorstvo in poenotenje pouka v telesni vzgoji v šolah vseh stopenj. Pokrenilo je ureditev letne kolonije na Rakitni in priredilo filmske predstave. Slednih je bilo šest in jim je prisostvovalo okoli 5400 otrok.

Samoupravni pravilnik pokrajine, ki predpisuje rabo slovenskega jezika poleg italijanščine v vseh uradnih spisih, je pokazal potrebo uvedbe novega važnega odseka pri poveljstvu, to je urada za prevode, ki ima nalogo, da čim prej premaga oviro, ki jo predstavlja različnost jezika. K tem naštetim prizadevanjem je treba dostaviti še eno pridobitev: ureditev novega sedeža zveznega poveljstva v palači Narodne galerije.

V teh prvih časih je bilo vse prvo nadstropje čisto prenaprejeno. Sedež zveze obsega zdaj vrsto širnih in ličnih prostorov.

Da se nastavnikom GILL dajo natančna navodila, je bil prirejen te dni pri Visokem Komisarju sprejem, ki so se ga udeležili šolski nadzorniki in upravitelji srednjih in meščanskih šol vse pokrajine. Sestanku sta prisostvovala zvezni podpoveljnik GILL profesor Cassani z nekoliko voditelji združenja in Kr. Komisar za uk s svojimi sodelavci.

Zvezni poveljnik je najprej podal kratko poročilo o političnem položaju v pokrajini s posebnim ozirom na dolžnosti šole, ki mora vedno vzpodbujati in udanost sodelovanju brez ovinkov in pridržkov, tako v korist šole same kakor prebivalstva.

Nato pa je Ekselenca Grazioli govoril o pouku v GILL ter poudaril, da je po razpustu Sokola, ki je bil politična, nacionalistična organizacija, nastopila potreba po ustvaritvi drugega združenja, ki bo primerno, da vodi mladino in ji omogoči doseči smotre njenega stremljenja. To združenje si ne stavlja političnih smotrov in mora biti povezano z italijanskim mladinskim združenjem, ker je Ljubljanska pokrajina italijanska in njeni prebivalci, dasi so slovenske narodnosti, bodo postali italijanski državljani. Zvezni poveljnik je nato pojasnil naziv združenja in naglasil, da bo ustanova imela svoj poseben značaj, zlasti kolikor se tiče jezika, šeg in navad prebivalstva. Nato je zvezni poveljnik orisal delovnost, ki se bo začela takoj, ko bo združenje stopilo v življenje.

Politični del, ki je osnovnega pomena za italijansko združenje, bo izključen; takisto bo izključena vojaška in predvojaška vzgoja. Mladež ne bo zavezana s kakršnokoli prisego. Vpisi bodo prostovoljni, tako s strani voditeljev kakor s strani mladine. Prošnja za vpis v združenje bo morala imeti podpis roditeljev ali njihovih namestnikov v znamenje njihovega soglasja.

Smotri, ki jih bo združenje zasledovalo, so za zdaj nasledni: navna, prosvetna in telovadno-sportna priprava; pouk telesne vzgoje v osnovnih in srednjih šolah; podporno de-

lovanje s taborjenjem, mladinskimi kolonijami, obednicami, okrevališči in prirejanjem potovanj in izletov. Zvezni poveljnik je nato podal sliko združenja in omenil ugodnosti, ki jih bodo imeli člani. Poudaril je tudi, da se v združenju ne bo mogla včlanjevati mladina nad 18. leti in zato ne bodo ustvarjena združenja mladih fašistov in mladih fašistk. Kroj moških članov se bo razlikoval od kroja GILL tako, da noben deček ne bo nosil črne srajce ali črnega fesa, znakov Fašizma in revolucije. Ženski kroj ostane nespremenjen.

Ekselenca Grazioli je nato prešel na opis takojšnje delovnosti zveze in je javil, da se bo 5. decembra začela pomožna zimska prehranjevalna akcija GIL, ki je bo deležno 5000 potrebnih otrok in za kar je v proračunu določeno 1.500.000 lir. Razen tega bodo ustanovljeni krožki po pouku za otroke, ki nimajo potrebnega nadzorstva. V teh krožkih se bodo otroci igrali in učili, po možnosti pa dobivali tudi obed. Takisto bodo ustanovljeni krožki za dijake te pokrajine, ki bodo studirali v Ljubljani, in en krožek za osnovni delovni pouk.

Važna novost v delovanju bo tudi Ducejeva božičnica. Prihodno poletje bo najmanj 5000 otrok deležno poletnih kolonij in ker ne bo pravočasno dogotovljena nameravana zgradba dveh velikih kolonij, obmorske in planinske, se bo zato razširila kolonija v Rakitni in se bodo močno razvile dnevne kolonije. V to svrhu, ki bo ojačila npravno in telesno zdravje mladine so dovoljeni skladi v znesku dveh milijonov lir.

Velik poudarek se bo tudi dal zborovskemu petju, ter se bodo v ta namen sestavili v vseh središčih posameznih skupin zbori, v Ljubljani pa se bo ustanovila akademija za zborovsko petje. Takisto bodo ustanovljene dramske družine med otroki in se bodo prirejale zvezne tekme med najboljšimi igralskimi skupinami. Pripravlja se tudi ureditev lutkovnega gledališča, ki bo prirejalo svoje predstave stalno v kaki dvorani v mestu, in drugega takega premičnega lutkovnega gledališča za ostalo pokrajino. Vsa občinska poveljstva, po večini pa tudi krožki bodo dobili svoj radio, da bo mladež lahko poslušala mladinske oddaje. Radio GIL v Ljubljani bo že v najkrajšem času začel poslovati. Kar se tiče kinematografa, je bilo delo med otroki že zadovoljivo začeto, preskrbljeno pa bo tudi za zvočno aparaturu. Nekateri izmed teh kinematografov bodo premični. Velika pozornost se bo posvečala sportu sploh, zlasti pa smučanju, ki je zelo razširjeno v naši pokrajini. V ta namen se bo ustanovil tečaj predsmučarske telovadbe in urejeni bosta tudi dve veliki smučarski taborišči. Razen tega se bodo prirejali poučni tečaji za nastavnike in za nadzornike kolonij.

Ekselenca Grazioli je zaključil svoje poročilo s povabilom vsem upraviteljem šol, naj vložijo svoj trud v delo za korist tega združenja, ki si je zastavilo nalogo, da dvigne npravno in telesno raven mladeži Ljubljanske pokrajine.

V teku večera je zvezni podpoveljnik GIL profesor Pietro Cassani podrobneje poročal nastavnikom telesne vzgoje našega mesta in jim je v teku svojega predavanja podal natančna navodila glede delovanja.

Za obnovo živinoreje v krajih, prizadetih od vojne

Senat in zbornica sta nedavno sprejela sklepe, ki gredo za obnovo živinoreje v krajih, prizadetih od vojnih dogodkov. Zakon, ki ima podpise Nj. Vel. Kralja in Cesarja Viktorja Emanuela III., Mussolinija, Tassinarija in Di Revela, ima naslednje točke:

Clen 1. Odobruje se izdatek 5.000.000 lir, ki se postavi v proračun izdatkov ministrstva za kmetijstvo in gozdove, iz katerih se bodo dovoljevali prispevki za pospešitev vzpostavitve prejšnjega stanja živinoreje v krajih Tržaške, Reške, Goriške in Ljubljanske pokrajine prizadetih od vojnih dogodkov. Razdelitev te vsote med kmečke gospodarje se izvede tako da se živinorejskemu odseku Državne zveze pokrajinskih zadrug kmetijskih pridelovalcev dodeli prispevek enak gornji vsoti.

Clen 2. Živinorejski odsek nakupi plemensko goved, konje, svinje, ovce in koze in jih bo oddal s popustom največ 50 odstotkov. Odsek zbira v ta namen prigrasitve kmečkih gospodarjev, ki so zaradi vojnih dogodkov trpeli škodo pri živini in prireja posebne dogone v rejskih krajih. Pričelasti mora biti priložena izjava občine, iz katere mora biti razvidno, da prosilec izpolnjuje prej omenjeni pogoji.

Clen 3. Za Tržaško, Reško in Goriško pokrajino se bo dovoljeval popust na podlagi ustrezne odločbe komisije, sestavljene iz načelnika pokrajinskega nadzorstva za kmetijstvo kot predsednika, iz predstavnika Narodne fašistične

ne stranke, ki ga določi zvezni tajnik, iz predstavnika kmetovalcev, ki ga imenuje Fašistična zveza kmetovalcev, iz predstavnika kmetijskih delavcev, ki ga imenuje Fašistična zveza kmetijskih delavcev, in iz ravnatelja živinorejskega odseka Pokrajinske zadruge kmetijskih pridelovalcev. Glede dovolitve popusta sme opraviti komisija vse potrebne poizvedbe, ali je dan pogoj iz prednega člena. Vselej pa je dovolitev popusta vezana na pogoj, da prosilec za žival, na katero se nanaša popust, ni prejel nikakršne odškodnine iz naslova morebitne vojne škode. Zato se mora priložiti pobotnici o popustu izjava finančne intendance, ki potrjuje ta pogoj. Znesek popusta posameznim oškodovancem sporoči načelnik pokrajinskega nadzorstva za kmetijstvo tudi tej intendanci, da ga upošteva pri izravnavi morebitne vojne škode. Za Ljubljansko pokrajino posluje namesto komisije in vrši zadevna opravila Visoki Komisar za to pokrajino.

Clen 4. Tehnični in finančni načrt te pobude, obsegaioč tudi organizacijske stroške, sestavi zgoraj omenjeni živinorejski odsek in ga predloži ministrstvu za kmetijstvo in gozdove v odobritev. To ministrstvo nadzoruje potek raznih opravil in odobri upravno zadevni končni račun.

Clen 5. Minister za finance odredi z odlokom v proračunu izdatkov ministrstva za kmetijstvo in gozdove za leto 1941-42. zaradi tega zakona potrebne spremembe.

GOSPODARSTVO

Najvišje dopustne cene na trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki rabnikov, prodajalcev in pridelovalcev je mestni tržni urad Visokemu komisariatu predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani od ponedeljka 17. t. m. zjutraj do nedelje 23. t. m. zvečer. Visoki Komisar je cene odobril. Cene so nastopne:

Domači krompir na drobno 1.30, zelnate glave na drobno izpod 10 kg 0.60, zelnate

glave na debelo 0.50, kisló zelje zeljarjev z obrtnimi listi na drobno 2.50, kmetško kisló zelje na drobno 2, repa na drobno izpod 10 kg 0.70, repa na debelo 0.50, kislá repa 2, rdeče zelje 1, ohrovt 1, cvetača 3.20, brstni ohrovt 5, koleraba 1, debela koleraba do štirih kosov na kilogram 2, rdeča koleraba 0.50, rdeča pesa 1.75, rdeči korenček brez zelenja 2.50, rumeno korenje 0.50, šopek zelenjave za juho

s korenčkom 0.20, peteršilj 2.50, por 3, zelena 2.40, črna redkev 1.20, osnaženi hren 3, domača čebula 2, šalota 2, česen (25 glav na kilogram 4, otrebljena endivija 3, veliki otrebljeni motovilec 6, mali otrebljeni motovilec 8, mehka špinača 2.50, trda špinača 1.50, liter suhih bezgovih jagod 3, liter šipka 2, kilogram letošnega suhega lipovega cvetja 3, domača žlahtna namizna jabolka 3.40, domača jabolka I. vrste 3, domača jabolka II. vrste 2, nagnita, obtočena in črviva jabolka za vkuhanje 1.50, domače hruške od 2 do 4, domače kutine 3, žlahtno domače grozdje 4.50, domače grozdje samorodnic (izabela, šmarnica) 3, domači kostanj 3, gobe: a) rumeni in rjavi ježek, štorovke liter 1, b) liter lisičk in večjih zimskih kolobarnic (mrznic, sivk) 1.50, c) liter sirovk, možkov (jelenovega jezika), žemljeva, ovčjega vimena 2 d) liter malih sivk za vlaganje (mrznic) 2.50 e) kilogram mladih čebularjev ali maslenk 3, f) kilogram juščkov z zaprtimi klobuki 10, g) kunci za kilogram žive teže 10 lir

Kier ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu.

Cene živini na letnem sejmu v št. Jerneju

V ponedeljek 10. t. m. je bil v št. Jerneju redni letni sejem. Letošni sejem je po številu prignane živine daleč zaostajal za običajnimi šentjernejskimi sejmi. Včasih je bilo prignano po 2000 in še več glav živine, tokrat pa jih ni bilo niti pol toliko, kar je predvsem posledica tega, ker je bil zmerom glavni dotok sejmarjev s Krškega polja.

Skupno je bilo na ta sejem prignano okrog 800 glav, in sicer 300 svinj, 150 volov, 40 juncev, 90 krav, 30 telic in 30 telet izpod enega leta, dalje 140 konj in 20 žrebet. S svinjami je bila kupčija slaba, živahnejše pa je bilo trgovanje s konji in govejo živino.

Cene so bile: mladičem do 10 tednov 100 do 300 lir za rilec, nad 10 tednov 300 do 500 lir, pršutarjem pa 10 do 12 lir za kilogram žive teže. Špeharjev ni bilo. Cene goveji živini: volom 5 do 7, kravam mlekaricam 6 do 8, kravam za mesarje 4 do 5, telicam 5 do 7 lir za kg žive teže. Cena konj je bila različna in se je gibala med 4000 do 12.000 lirami.

Mlinarjeva hči, žena roparskega poglavarja

Ljudska povest iz starih časov

Kakšne štiri ure od doma je mož zdajci pomolil glavo ženi. češ: »Poglej, kaj me na glavi tako srbi.«

Žena je pogledala in videla veliko plešo brez las.

»Od česa pa imaš to liso?«

»Kaj ne veš več, kaj se nič več ne spominjaš? Skoro bodo že štiri leta od tistega svetega večera, ko si enajstim roparjem odrobila glave, dvanaistemu si pa v svoji nepredvidnosti samo kožo z lasmi posnela z glave. Tisti dvanaisti sem bil jaz, tedajšni in še zdajšnji roparski poglavar.«

Žena je zakričala od groze spričo teh moževih besed. Kakor okamenila je sedela nekaj časa na vozu. Čez dolgo časa se je šele zavedla in zaslutila, kaj jo čaka. Hotela je iz voza ali mož jo je prijel za roko in je ni izpustil. Prosila ga je, naj se vrne z njo nazaj, ali pa naj jo vsaj pusti, da odide sama domov, ker ji je slabo.

Mož pa ji je odgovoril: »Tudi meni je bilo slabo takrat, ko si me z mečem pobožala po glavi. Le pojdi z menoj, boš videla moj ro-

parski grad in moje tovariše, ki jih še vedno imam dvajset. So sami korenjaki. Morda se še boš v katerega zaljubila.«

S takimi strahotnimi besedami jo je kratkočasil vso pot.

Po celodnevni vožnji sta se pripeljala pozno v noč do roparskega brloga. Mož je potrkal na močna, z železom okovana vrata. Dolgo časa sta čakala, preden so se vrata odprla. Prišla jima je odpirat stara ženka z veliko zaprašeno svetilko.

»No, Marjana, kaj se je novega zgodilo med časom, ko me ni bilo doma?« Tako jo je nagovoril. »Kje so tovariši?«

»Nič posebnega ni bilo, dragi Tobija!«

Mlada žena Rezika je zdaj slišala pravo ime svojega moža, roparskega poglavarja.

»Drugi tovariši so šli na lov in vsak čas pričakujem njihovega povratka,« je nadaljevala Marjana. »A kaj pa ta ženska, ali je morda tvoja zdajšnja žena?«

»Da, Marijana, povedi jo v luknjo, iz katere ne bo mogla uiti.«

Rezika je padla na kolena in ga s povzdig-

njenimi rokami prosila, naj ji dovoli prosti povratek domov. Ali poglavar, ki je imel zdaj zanjo kamenito srce, se ni zmenil zanjo in je še enkrat zapovedal čuvarki roparskega brloga, naj jo okovari tako, da ne bo ušla iz brloga, češ da jo bo jutri izročil sodbi svojih tovarišev.

S temi zapovedujočimi besedami se je ločil od starke in svoje žene. Konje in voz je varno spravil v brlog in stopil v kotlino, ki je roparjem služila za obedovalnico. Dolgo časa po prihodu poglavarja so se vrnili tudi tolovajski pajdaši z roparskega lova. Prinesli so obilo plena. Ko so vsak svoje blago, ki so ga bogve kje nagrabili, spravili v shrambi, so posedli okrog mize, za katero jih je že pričakoval njihov poglavar.

Starka je nanosila na mizo raznovrstna jedila in pijačo.

Medtem ko so se roparji gostili in si pripovedovali svoje doživljaje, je starka premišljala o usodi Tobijeve žene. Rezika se ji je takej na prvi pogled prikupila in se ji v staro srce zasmilila. Sklenila je, da jo hoče za vsako ceno rešiti. Šla je med časom, ko so se roparji gostili z jedjo in pijačo in se niso skoro nič brigali za starko in ujetnico, k Reziki in jo izmutila iz luknje, v katero jo je bila prej zaprla. Ker je pa starka v temi zadela v neki predmet, da je zaropotalo, je ta ropot zbudil roparje iz nebržnosti.

Komaj je privedla Reziko na prosto, je že slišala roparje klicati jo. Hitro je poveznila ujetnico pod veliko vinsko kad in zbežala v brlog na uslugo roparjem, da ne bi česa zasumili. Komaj pa je stopila skozi vrata, so

Pregled vojn in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 17. novembra naslednje vojno poročilo: Na bojiščih v Severni Afriki nič pomembnega. Po že objavljenih ostrih borbah

našren dan na bojišču pri Gondarju.

Sovražna letalstva je metalo bombe na mesto Derno. Nekaj poslopij je bilo poškodovano in zadeta je bila neka bolnišnica. Žrtve ni bilo nobene. V Marmariki je bilo sestreljeno sovražno letalo, ki je v plamenih padlo na zemljo.

Iz poročila nemškega vrhovnega poveljništva je razvidno, da je

nemška vojska zavzela Kerč na Krimu.

Sodelovale so pri zavzetju tudi rumunske čete. Poročilo navaja, da je bilo doslej v vseh bojih na Krimu ujetih 101.600 mož. Sevastopol ruske čete še držijo. Moskva in Petrograd sta bila močno bombardirana. Hudi so bili tudi letalski napadi na sovjetske čete pri Moskvi in Vologdi.

Iz Berlina poročajo: Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta so bile te dni

v srednem odseku vzhodnega bojišča posebno delavne italijanske čete,

ki so odbile vrsto sovražnih protinapadov. Sovjetske čete so z močno podporo tankov in topništva izvršile na tem mestu več močnih protinapadov, ki pa so se vsi zlomili ob žilavem odporu italijanske pehote.

Iz Sofije poročajo: List »Dnes« objavlja o priliki rojstnega dne Kralja in Cesarja uvodnik, posvečen

italijansko-bolgarskemu prijateljstvu.

List najprej pravi, da je italijanski vladar med svojim vladanjem pokazal velike vojaške in državniške sposobnosti. Ves bolgarski narod se z navdušenjem pridružuje prazniku prijateljstva Italije. Tesni odnosi med obema državama so že stari. Že leta 1593. je bila v Benetkah natisnjena prva knjiga v bolgarščini. Tudi v nadaljnjih stoletjih je oba naroda spajala tesna prijateljska vez. Leta 1922. je Mussolini prvi dvignil svoj glas za Bolgarijo. Leta 1928. je Mussolini govoril o Bolgariji zelo pristržno in ji zagotovil stalno

podporo italijanskega naroda. Danes sta Italija in Nemčija v borbi proti angleškim bogatinom in ruskim boljševikom, da bi ustvarili novo Evropo. Že sredi te borbe sta Mussolini in Hitler popravila Bolgariji storjene krivice. Zato je bolgarski narod globoko hvaležen obema svojima velikima zaveznicema.

Iz Helsinkija poročajo: Vsi finski listi so objavili besedilo

ameriške note, ki je bila izročena finski vladi.

Ameriška vlada zahteva v tej noti ustavitve finskih sovražnosti proti Rusiji, češ da bo Finska sicer izgubila ameriško prijateljstvo. Finska je ameriški predlog odklonila, češ da mora nadaljevati vojno do dosege mej, ki ji bodo zajamčile mir in jo obvarovale pred novimi napadi. Finsko časopisje tudi navaja, da v noti ni nikakih ruskih jamstev za povračilo izgubljenega finskega ozemlja.

Iz Tokija poročajo:

Zadni govor angleškega ministrskega predsednika Churchilla je do polovice prilizovanje Japonski, v drugi polovici pa poln groženje.

Saj je Churchill dejal, da bi Anglija napovedala Japonski vojno tisto uro kakor Zedinjene države. Za tem prilizovanjem in grožnjami pa je še stvarnost, ki jo predstavlja navzočnost angleških političnih in vojaških voditeljev na Daljnem vzhodu. Ti si prizadevajo še bolj utrditi obkolitev Japonske.

Iz Budimpešte poročajo: Kakor poroča časopisje,

je angleška vlada baje zahtevala od sovjetske vlade, naj se ustanovi enotno angleško-sovjetsko vojaško poveljstvo.

Slo naj bi za to, da bi prišla sovjetska vojska pod angleško vrhovno poveljstvo na Srednjem vzhodu. Angleško vojaško zastopstvo s takimi predlogi naj bi bilo že odpovalo v Kujbišev (Samaro). Trdijo tudi, da naj bi bilo angleško vrhovno poveljstvo že povedalo imena ruskih generalov, ki naj bi bili člani skupnega generalnega štaba na Srednjem vzhodu. Med temi generali, ki so jih določili Angleži, naj bi bil tudi maršal

Timošenko. Madžarsko časopisje izraža mnenje, da ta angleški predlog zgovorno kaže, kako angleški generalni štab ne zaupa sposobnosti sovjetskih generalov.

Iz Berlina poročajo: Nemški politiki z zanimanjem spremljajo novice ameriških listov, ki govorijo o rusko-ameriškem vojnem načrtu.

ki naj bi ga bil zamislil Stalin. Načrt naj bi za leto 1942. določil napad na Nemčijo od vseh strani. Pri napadu bi sodelovale tudi ameriške čete. V Berlinu pripominjajo, da je možno, da je pobudo za ta načrt dal Stalin. Vsekakor je gotovo, da so tesni prijateljski odnosi med Stalinom in Rooseveltom že stari, kakor so stari med Angleži in Sovjeti. Sprašujejo se pa, kako da so o tem načrtu obvestili javnost. Najbrž je Roosevelt mislil s tem potipati ameriško javno mnenje, ali še boljše, pripraviti ga, naj sprejme tisto, kar bi se že jutri utegnulo izpolniti: da bi Amerika poslala vojaštvo v Evropo in drugam.

== Vloga kostanja v italijanskem gospodarstvu. V italijanskih hribih v višini od 600 do 1000 m rase zelo mnogo kostanja. Računajo, da zavzemajo kostanjevi gozdovi okrog 700.000 hektarjev površine. Kostanj ima velik pomen v ljudski prehrani, ker je zelo redilno hranivo. Razen tega je uporabljivost kostanjevega lesa zelo pomembna. Iz kostanjevega lesa delajo brzojavne drogove, železniške prage in podobno. Povprečno pridelava Italija vsako leto okrog štiri milijone metrskih stotov kostanja, med njim mnogo maronijev, iz kostanjevega lesa pa izdelava letno povprečno okrog 800.000 kubičnih metrov raznih lesnih izdelkov. Največji kostanjevi gozdovi se razprostirajo v Severni Italiji, v Piemontu, Emiliji in Toskani in tudi Kalabriji.

== Industrijski razvoj Ljubljanske pokrajine. »Eco di Roma« piše o razvoju industrije v novi Ljubljanski pokrajini in poudarja, da je Ljubljana važno železniško in trgovsko središče in je danes sedež večine pokrajinskih industrij. Zlasti omembe vredno je rudništvo predvsem pridobivanje premoga, in železna industrija, nadalje cementna in gradbena industrija, pa tudi kemična in živilska industrija. Dobro je zastopana še tkaninska industrija. Razvoj industrije v Ljubljanski pokrajini pospešujejo bližina jadranskih pristanišč, gosta prometna mreža in pašniško in gozdno bogastvo, ki je omogočilo številne panoge lesne industrije.

že pridrveli roparski psi in začeli divje lajati okrog kadi.

Eden izmed roparjev je Marjano vprašal, kaj ima skrito pod kadjo, da psi tako divjajo okrog nje.

Starka je rekla v strahu, da bi ropar ne šel gledat, kaj je pod kadjo:

»Včeraj sem vrgla kri umorjenega človeka tja proti kadi. Gotovo psi vohajo kri, zato tako bevskajo.«

Ropar je verjel starki in se vrnil k obloženim mizi, pri kateri so se pogovarjali, kam odidejo nocojšno noč na roparski pohod. Eden izmed roparjev je predlagal neko graščino, tri ure hoda od tukaj, kjer bi se baje dalo napleniti mnogo dragocenosti. Za ta predlog so bili vsi in so se še pred polnočjo odpravili.

Ko so bili razbojniki s poglavarjem vred odšli na rop, je pobrala starka boljše ostanke in jih nesla Rezi, da si je utešila glad, ker že ves dan in pol noči ni ničesar zaužila. Da bi se mlada žena še bolj okrepila, saj bo potrebovala precej moči pri begu, ji je dala starka tudi kozarec dobre vinske kapljice, katere je bilo v tem roparskem domu zmerom dovolj.

Ko se je stari ženi zazdelo, da so razbojniki že zadosti daleč, in se je Rezi, ki je okusnimi jedili in dobro pijaco dovolj okrepila, je stara ženska odprla Rezi vrata. Rezi je nemudno stekla v noč. Hodila je neutrudljivo tako dolgo po neznanem poti, da se je že začelo svitati. Na misel ji je prišlo, kaj bi se zgodilo, če bi se morebiti na tej poti srečala zjutraj z vračajočimi se roparji. Kaj bi v tem primeru storila?

Začela se je ozirati na vse strani, kam bi se skrila, da bi je nihče ne opazil in da bi ne prišla spet v roparske roke. Ničesar ni mogla najti pripravnega, kajti če bi ušla roparskim rokam, pa bi gotovo ne ušla gobcem roparskih psov, ki so jih imeli to pot s seboj.

Premišljala je in iskala naposled tudi primerna drevesa ter zagledala precej daleč od prostora, kjer je stala, zelo visoko in gosto obraslo smreko. Napotila se je proti njej. Kakor nalašč za skrivališče preganjancev je narava obdarila to smreko z gostimi vejami.

Da ne bi zasledovalci morda videli sledi njenih čevljev, si je sezula čevlje, si jih privezala za pas na hrbet in začela plezati na drevo. Deblo brez vej je bilo najmanj štiri metre visoko, kar je precejšna višina za plezanje. V pol ure je priplezala nekaj manj kakor tri metre visoko; imela je še dober meter do prvih vej. Moči so jo začele zapuščati in skoro je začela obupavati, da ne bo mogla priti do krone. Napela je vse svoje poslednje moči in plezala še tako dolgo z gostimi presledki, da je doseгла z roko najbližjo vejo, za katero se je prijel in se vsa opraskana komaj povzpela nanjo.

Po kratkem oddihu je pot po smreki nadaljevala. Dospela je v tako gosto zaraslo vejje, da ni mogla več dalje. Tu bom ostala, je sklenila. Ozrla se je proti tlom, ki jih pa zaradi vejavnega goščavja ni mogla videti, kar ji je bilo všeč. Napravila si je udobno počivališče, kjer se je mogla odpočiti skrita pred divjimi zvermi in roparsko tolpo. Ker je bila zelo utrujena, je kmalu zaspala.

Spala je že kakšno poldrugo uro, ko jo je zdramilo močno pasje lajanje. Takoj je spo-

znala, da so pod smreko roparski psi, a videti jih ni mogla zaradi vejje. Še manj so jo lahko videli psi in roparji od spodaj.

Roparji so se ustavili pod drevesom in se posvetovali, kaj bi moralo biti na smreki, da psi tako divjajo okoli drevesa in se vzpenjajo po deblu navzgor.

Poglavar je tedaj rekel: »Ti Rudolf, vrzi v najgostejše vejje svoj lovski nož. Če pade nož krvav nazaj, bomo podrli smreko, da bomo videli, kdo je gori.«

Rudolf je potegnil velik nož iz nožnice, pogledal ostrino na konici in vrgel. Nož je zletel ko blisk v goščavo, kjer se je prestrašena skrivala Rezi, in se zapil v njeno stegno za dva prsta globoko. Naglo je Rezi izdrla nož iz stegna, ga obrisala v krilo in ga spustila skozi ptičje gnezdo, ki je bilo pod njo. V gnezdu se je nekoliko omazal s ptičjim blatom in nato priletel pred razbojnike.

Rudolf ga je hitro pobral in si ga ogledal, ali je kakšen znak krvi na njem, a opazil je samo ptičje blato, ki se je obesilo nanj.

»Morda so kakšni ptiči na drevesu, ker je na nožu nekaj ptičjega blata,« je dejal. »Pojdimo naprej! Naši psi so se že čisto pokvarili, ker nad vsako gosenco lajajo.«

Roparji so nadaljevali pot in Rezi si je globoko oddahnila, ko je slišala, da so se oddaljevali.

V trenutku, ko je bila izvlekla nož iz rane in ga spustila na tla, si je hitro rano zadela z roko, da ni krvavela in da ni kri kapala na tla, s čimer bi se bila izdala. Ker so bili roparji zdaj že daleč kroč, si je lahko v miru obvezala rano in se goreče zahvalila Bogu za čudežno rešitev. Splezala je spet na tla, si

Prof. dr. Stanko Lapajne †

V Ljubljani je po kratkem trpljenju umrl eden izmed najuglednejših predstavnikov naše pravne vede vseučiliški profesor dr. Stanko Lapajne. Smrt je za njegovo rodbino toliko hujši udarec, ker je komaj nekaj dni prej preminil njegov mlajši brat profesor Vladimir.

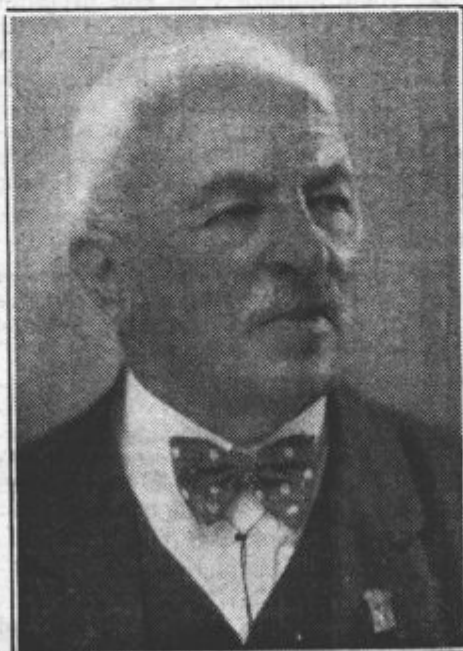
Dr. Stanko Lapajne je bil po rodu iz Ljutomeru, kjer se je rodil leta 1878. kot sin znane pedagoškega pisatelja in gospodarskega organizatorja Ivana Lapajnet. Po končani študiji se je rajni najprej posvetil sodni službi, nato pa odvetništvu. Po ustanovitvi ljubljanskega vseučilišča pa je bil pozvan, da prevzame stolicu za državljansko in meddržavno zasebno pravo na pravni fakulteti. Septembra 1. 1920. je bil imenovan za rednega profesorja. V teku svojega več ko 20letnega delovanja na vseučilišču je s svojim teoretičnim znanjem v veliki meri vplival na strokovno izobrazbo mladih slovenskih pravnikov. Rajni pa je tudi mnogo pisal v svoji stroki. Ohranjen mu bo časten spomin!

80 letnica najstarejšega našega živinozdravnika

Novo mesto, novembra.

V nedeljo je praznoval osemdesetletnico g. Otmar Skale, eden izmed najstarejših in najuglednejših slovenskih živinozdravnikov. Ze njegov oče Pavel je bil ljubljanski mestni živinozdravnik in učitelj na bivši nižji šoli za živinozdravniške pomočnike pod Bleiwei-

sovim vodstvom. Sin Otmar je l. 1883. nastopil svoje prvo službeno mesto kot pomožni živinozdravnik mestnega magistrata v Ljubljani. Ze decembra l. 1884. pa je bil imenovan za državnega živinozdravnika na okrajnem glavarstvu v Novem mestu, kjer je služil 40 let do svoje upokojitve l. 1926. Med tem časom je opravljal nekaj let tudi službo za stiški sodni okraj in po potrebi tudi za črnomeljski in krški okraj. Po preselitvi kmetijske šole iz Slapa na Grm je celih 43 let (od l. 1886. do l. 1929.) deloval tudi na tej šoli kot pomožni učitelj. Ze dve leti po prihodu v Novo mesto se je poročil in so se mu v zglednem zakonu rodili trije otroci, in sicer sin Otmar, bivši sreski načelnik v Ljutomeru, in hčerki Milica, vdova po sodnem svetniku Kobetu. in Slava.

V Novem mestu biva slavljenec že 57 let in si je pridobil mnogo prijateljev v vsem mestu. V svoji stroki si je pridobil neveljive zasluge v korist naše živinoreje. Še mnogo let!

Sprememba vlakovnega voznega reda

Dne 16. t. m. je stopil v veljavo na progah Postojna-Ljubljana, Ljubljana-Vrhnika trg in Ljubljana-Zalog novi vozni red.

Po tem novem voznem redu vozijo dnevno redno nastopni vlaki:

POSTOJNA-LJUBLJANA

	štev.	odhod	prihod
		Postojna	Ljubljana
Potn. vlak	710	5.25	6.55
Potn. vlak	712	7.00	8.30
Brzi vlak	608	8.35	9.50
Brzi vlak	704	10.52	12.00
Potn. vlak	716	13.00	14.30
Brzi vlak	706	16.56	18.11
Potn. vlak	718	19.50	21.20
		Ljubljana	Postojna
Potn. vlak	711	6.20	8.03
Brzi vlak	705	8.25	9.50
Potn. vlak	715	12.40	14.23
Potn. vlak	717	14.55	16.40
Brzi vlak	709	17.45	19.10
Potn. vlak	719	18.40	20.25
Brzi vlak	607	19.50	21.10

LJUBLJANA — VRHNIKA TRG

	odhod	prihod
Mešani vlak	Ljubljana	Vrhnika trg
štev.		
8031	8.13	8.48
8033	11.45	11.50
8035	14.13	14.48
8037	18.35	19.00
	Vrhnika trg	Ljubljana
8032	6.02	6.40
8034	9.26	10.01
8036	12.20	12.55
8038	16.45	17.20

LJUBLJANA — ZALOG

	odhod	prihod
Potniški vlak	Ljubljana	Zalog
štev.		
622	6.00	6.15
624	7.02	7.17
624b	8.05	8.19
626	10.30	10.45
628	12.35	12.50
630b	15.20	15.35
614	17.33	17.44
632	18.43	18.58
	Zalog	Ljubljana
623	6.22	6.37
625	7.23	7.38
625b	8.26	8.41
627	10.55	11.10
629	13.10	13.25
631b	15.47	16.05
633a	18.08	18.23
633	19.30	19.45

Pripominjamo, da ostane na dolenskih progah vozni red nespremenjen.

obula čevlje in hitela, kolikor so ji moči dopuščale, v nasprotno smer, tako da se je razdalja med njo in roparji čedalje bolj večala.

Hodila je kaki dve uri, ko je dohitela voznika, ki je imel poln voz smrekovega lubja. Režika mu je razložila svoj obupni položaj in ga s povzdignjenimi rokami prosila, naj jo skrije med lubje na vozu. Prosila ga je tem bolj, ker ji je voznik povedal, da pelje proti tistemu kraju, ki je bil v bližini njenega doma. Slutila je pa tudi, da se bodo roparji, ko bodo zapazili njen beg, odpravili na lov za njo in da je ne bo rešilo več nobeno naključje, če jo dohitijo.

Ko mu je še obljubila lepo nagrado za njegovo naklonjenost, se je voznik naposled vdal. Zmetal je lubje na tla in položil dve široki, močni polovici na dno. Med te polovici se je Režika vlegla. Nato je voznik zmetal nanjo vse drugo lubje. Vse to je storil po njenem nasvetu, kajti Režika je v smrtni nevarnosti mislila na vse zvižaje, kakor je sploh vsak človek zelo iznajdljiv, kadar ga kdo preganja. Na koncih je zadel voznik voz še s kratkimi konci, tako da se ni prav nič moglo videti, da bi se na vozu razen lubja vozila tudi človeško bitje.

Približno dve uri od njenega doma je bil velik gozd, skozi katerega je bila treba voziti celo uro. Ko je bil voznik z lubjem in skrito Režiko nekako sredi tega gozda, je pridivljalo nanj nekaj roparjev, katere je vodil poglavar Tobija sam. Imeli so tudi psa s seboj.

Ko so bili namreč roparji prišli domov, so se hoteli prepričati, kaj dela v zaporu poglavarjeva žena. Kako pa so se zavzeli, ko jim

je starka povedala, da je bila preslabo zapahnila duri kletke, v kateri je bila žena zaprta, češ da že slabo vidi. Razjarjeni roparji so se takoj razdelili na štiri krdela in šli loviti ubogo Režiko. Vsako krdelo je vzelo tudi po enega psa s seboj.

Tako je imel tudi poglavar psa, ki je takoj začel vohati voz z lubjem od vseh strani in močno lajati. Od strahu je Režika skoro omedlela, ko je spoznala svojega moža. Ko je ta zahteval od voznika, naj zmeče lubje z voza, ji je skoro kri zastala. Kolikor bolj je voznik zatrjeval, da nima ničesar drugega na vozu kakor lubje, toliko bolj je vođa razbojnikov zahteval, da mora lubje z voza.

Začeli so metati tvor z voza. Delo je šlo hitro od rok in v nekaj minutah je bil voz prazen. Le lubje, ki je v njem ležala Režika, je ostalo še na vozu. Ležalo je tako, da je ustvarjalo videz, kakor da ni v tistih polovicah mogoče skriti človeka. Na to je bila Režika že prej mislila in prav to ji je rešilo življenje.

Ko so še vprašali voznika, ali je morda videl tako in tako žensko, je ta seveda odgovoril, da ni nikogar videl. Razbojniki so ga nato zapustili in se vrnili nazaj.

Zdaj je bila Režika izven smrtni nevarnosti. Prisrčno se je zahvalila vozniku za njegovo varstvo in mu še enkrat zagotovila obilno plačilo. Hitro, kolikor je mogla, je tekla proti domu, kamor je prišla v prvem mraku vsa upehana in do smrti utrujena.

Ko je očetu in materi povedala od začetka do konca vse, kdo je njen mož in kaj je nameraval storiti z njo, je mati vzdihnila: »Zato

sem torej imela do tega človeka zmerom nezaupanje. Vedno me je vznemirjala neka skrb. Zdaj ne pomaga nobeno vzdihovanje. Mislimo moramo na njeno rešitev, ker bo Miha prišel, če že ne jutri, pa gotovo v kratkem s svojimi pomagači, da nam oropa dom in ugonobi Režiko. V mestu imam prijatelja, ki sem ga z blagom zalagal. Tja popeljemo jutri zgodaj svoje premoženje in pa Režiko, da se tako rešimo najhujšega.«

Kakor rečeno, tako storjeno. Medtem, ko je Režika utrujena počivala v svoji postelji, je njena mati pospravljala vse take reči, ki so imele večjo veljavo. Oče pa je najel dva voznika.

Drugo jutro sta se na vse zgodaj pomikala iz Kačjega dola proti mestu dva visoko naložena voza. Na enem izmed vozov sta sedela oče mlinar in njegova hči Režika. Pri materi doma je bil za varuha Rozin mož. Mati ni hotela ostati sama, ker se je bala svojega zeta roparskega poglavarja.

Čez dva dni sta voznika pripeljala iz mesta s seboj čedno 20 letno hčerko mestnega trgovca Lorgerja, mlinarjevega prijatelja iz mladih let. Vrnili se je zraven tudi oče mlinar in odredil, da naj ljudje mislijo, da je mlada trgovčeva hči pri hiši dekla.

Minil je kakšen teden dni, ko je prišel Miha. S prisiljeno razburjenostjo je povpraševal stara dva, kje je Režika.

»Kaj se nista skupaj pripeljala?« je vprašala mati. »Za božjo voljo, kaj se je moralo prigoditi ubogi Režiki, da si sam prišel domov?«

Ni bil njegov znanec...

Mrzle zimske noči je drvel brzovlak navzdol proti dunavski kotlini. Bila je krasna noč, belina snega se je lesketala v svitu luči kakor kristali, vasi in trgi so tonili v dalji za nami, vlak, ki je naglo žrl kilometre, se je s češke strani bližal večjemu obdunavskemu mestu, kamor je privozil kasno ponoči.

Na peronu je čakala velika množica ljudi, ki se je pognala k vozovom došlega vlaka in jih zasedla do kraja.

Nekaj minut pred odhodom vlaka na jug se je v kupeju pojavil detektiv in zahteval od potnikov, naj se legitimirajo. Posebno pozorno je motril mene in moje papirje in me naposled z rezkim glasom pozval, naj mu sledim na postajni policijski komisariat.

Ko so mi izprašali vest, pretipali vse žepe in pregledali osebne listine, so me z vljudnimi gestami odpustili, češ da je bila pomota v osebi in da naj oprostim, ker so pač morali izvršiti svojo dolžnost.

Medtem pa se je brzovlak začel pomikati dalje. Stekel sem za njim in se naglo oprjel za zadni voz, ki pa je bil tako gosto zaseden, da nisem mogel odpreti vrata in sem moral ostati na stopnicah. Švignili smo čez dunavski most in brželi v svetli noči dalje preko Gorne Avstrije proti Salzburgu. Noč je bila izredno mrzla. Začelo me je močno zebsti, in to tembolj, ker sem bil brez suknje, klobuka in rokavic, ki sem jih moral pustiti v vozu, ko sem bil na zahtevo detektiva šel na policijski komisariat.

Po daljši vožnji se je vlak ustavil na večji postaji. Obrnil sem se na sprevodnika s prošnjo, naj mi preskrbi sedež v vozu. Odgovoril je, da so vsi vozovi tretjega razreda polno zasedeni; če pa hočem dobiti sedež, naj grem v kupe drugega razreda in doplačam razliko med drugim in tretim.

Seveda sem se poslužil te prilike in se takoj napotil v kupe drugega razreda, ne da bi mogel prej dobiti svoje reči iz voza tretjega razreda, v katerem je bila velika gneča.

Potniki kupeja drugega razreda niso bili nič kaj veseli mojega prihoda in so takoj prekinili zelo živahen pogovor.

Na moji leviči sta sedela dva mlada fino oblečena gospoda. Oni, ki je dremal ob oknu, je bil oblečen v sivo sportno obleko, drugi ki je sedel bliže mene, pa v sportno obleko rjave barve, narejeno po zadni modi. Njima nasproti je sedela mlada dama plavih las, ob njej pa starejši gospod, brčkone njen oče.

Imel sem dosti opravka v tomačem kraju. Režiki pa je postalo dolg čas in se je sama vrnila domov, je odgovoril Miha. »Kaj se je zgodilo z njo, je tudi meni uganka. Morda jo je zadela kaka nesreča. Bomo pač morali poizvedeti, kje je. Pa je le ni kaka zver raztrgala.«

Mati in oče sta se prisiljeno jokala in žalovala. Tudi Miha je imel umetne solze v očeh. Vse iskanje Režike je bilo seveda neuspešno. Neki dan pa je prinesel neznan mož razno kramarsko šaro v mlin naproday in je ponudil tudi staremu mlinarju in mlinarici svoje blago. Medtem ko sta stara dva izbirala, je pripovedoval kramar razne novice. Povedal je tudi, da je našel v nekem gozdu raztrgano in okrvavljeno žensko krilo. Opisal ga je čisto tako, da je bilo podobno Režikinemu. Vse je kazalo na to, da je tujec hotel stara dva prepričati o Režikini smrti. Kramar ni bil namreč nihče drugi kakor razbojnik Rudolf, katerega je bil gospodar Miha naučil, kako naj stara dva prevari s smrtjo hčerke Režike. Stara sta se delala, kakor da sta vse verjela in kazala sta veliko žalost. Posebno mati se na videz ni dala utolažiti.

Miha je počasi začel zalezovati deklico, ki je baje služila za deklo, kakor sta stara rekla Mihi. Tudi mladenka je vedela, kdo je mladi gospodar Miha. Domači so se dogovorili, da naj se trgovčeva hčerka, ki je bila navidezna dekla pri mlinarjevih, na videz pokaže naklonjena Mihovi želji po poroki z njo. V naglici je bila sklenjena poroka. Mlinarjevi so medtem izvedeli od nekega pastirja, ki je v hosti poslušal pogovor dveh mož, katera sta bila

Ko je vlak potegnil dalje, je mlada dama začela nadaljevati prejšnji pogovor. Dejala je: »Človek res nikjer ni varen pred tatovi. Prav pred enim mesecem je mojemu stricu nekdo v hotelu ukradel zlato uro in ves denar, ki ga je imel pri sebi, tako da ni mogel poravnati niti hotelskega računa.«

Pogovor v treh je postajal čedalje živahnejši. Vsakdo je vedel povedati kak dogodek o drznih tatovih, katerim oblastva zlepa niso mogla do živga.

»Da,« je povzel besedo mladi gospod v rjavi obleki, »res je, da se dan za dnem dogajajo drznejše tatvine vsepovsod in ob vsakem času. Največ so v vlakih temu krivi okradenci sami, ker ne pazijo na svoje imetje in zaspijo brez skrbi, čeprav ne vedo, s kom imajo opravka in s kom se vozijo. Poglejte tega mladega gospoda, ki sedi blizu mene, pogledajte ga, kako brez skrbi spi. Vem, da ima dosti denarja pri sebi, poznam ga, skupaj sva doma, skupaj sva obiskovala visoko šolo. Sreča njegova je, da ima v meni dobrega in poštenega tovariša, na katerega se lahko zanesem. Kaj bi bilo, ako bi na mojem mestu sedel kak lopov? Dajmo, ustrašimo ga! Vzemimo mu denar, ki ga ima pri sebi. Denar mu dozdevno ukradem jaz, skupno ga bomo prešteli, nato pa se za nekaj minut odstranim na hodnik. Vi drugi ga čez kratek čas zbudite in ga v šali vprašajte, ali morda kaj pogrša.«

Vsi smo se čudili duhoviti domisllici mladega, v elegantno rjavo obleko oblečenega gospoda. Ta je rahlo segel v notranji žep suknjice, spečega gospoda in izvlekel iz njega lepo rejeno denarnico. Prešteli so denar, napravili medsebojna potrdila, nato pa je gospod šel iz kupeja na hodnik in velet, naj ga pokličejo, ko bo njegov tovariš doznal za tatvino.

Brzi vlak se je bližal večjemu mestu. Hiše in palače so se čedalje bolj zgoščale, električne obločnice so obsevale okolico čedalje močneje, zavore so začele močno škripati in naposled je vlak obstal na postaji.

Lepa dama, sedeča pri oknu, je zbudila spečega mladega gospoda, ga vprašala, kako je spal in ali morda česa ne pogrša. Gospod si je mencial oči in nekajkrat močno zazelhal, nato pa damo začudeno vprašal, zakaj mu stavi tako vprašanje.

Ko mu je pojasnila, da so pri njem za šalo izvršili tatvino in da ga je dozdevno okradel njegov prijatelj-sopotnik v rjavi obleki, je skočil pokoncu, segel v notranji žep suknjice,

razbojnika Rudolf in njegov pajdaš, da bodo na dan gostije vsi roparji prišli v mlin, oropali vse, mlado nevesto pa s seboj odvedli v roparski brolg.

Na podlagi te novice se je stari mlinar napotil v mesto, češ da mora urediti neki stari račun s svojim prijateljem. Šel pa je zato, da bi dobil za usodni dan zadostno število orožnikov in vojakov. Na dan, na katerega je bila določena ženitovanjska gostija, so dobili tudi mestno kuharico, ki je pripravila boljša jedila.

Pred poroko so se gostili. Miha je povabil iz svojega domačega kraja kakšnih dvajset gostov. Nevestin starešina, ki ni bil nihče drugi kakor njen oče, trgovec iz mesta, je vprašal svate, kaj bi bil tak mož vreden, ki bi hotel svojo ženo umoriti.

Ženin Miha se je takoj oglašil: »Tak malo pridnež ne zasluži drugega, kakor da ga štirje konji raztrajo na štiri dele.«

Ko je te besede izpregovoril, je stopila med vrata mestna kuharica, ki je bila sama — Mihova žena Režika. »He, striček, to si pa ti, ki si hotel mene ubiti. Ti si roparski poglavar in se hočeš danes drugič poročiti, čeprav še tvoja prva žena živi.«

Ko je ženin videl, da njegova žena še živi in da je izdan, je privlekel iz žepa nož in ga z vso močjo zagnal proti svoji ženi. Režika se je nožu umaknila, da se je globoko zapil v les. Pri tej priči so planili v sobo orožniki, vojaki pa so zavarovali vse izhode iz mlina.

Začel se je ljut boj med orožniki in razbojniki. Po kratkem boju so orožniki nekaj razbojnikov povezali, tiste pa, ki so se z orož-

planil iz kupeja in zakričal: »Potepuh mi je ukradel ves denar. On ni moj prijatelj in sošolec, jaz ga ne poznam.«

Planil je ko blisk iz voza, da bi ujel tatu, ki je medtem že izginil v sivi jutnji mrak.

M. S.

Z zavezanimi očmi je vodil avto

Zanimiv poskus so naredili te dni v holandskem mestu Scheveningenu, ki leži zahodno od Haaga. Velika množica ljudstva se je zbrala na določenem kraju kjer so napovedali, da bo nemški profesor Langsner vozil z zavezanimi očmi avtomobil.

Določena je bila posebna komisija, ki je vožnjo z zavezanimi očmi nadzorovala, da ne bi bilo pri tej svojevrstni prireditvi morda kakšne prevare. Pregledala je vozača, profesorja Langsnerja in ruto, s katero so mu pred vožnjo zavezali oči. Komisija je ugotovila, da je res vse tako, kakor mora biti, in da ni govora o kakšni zvijači.

Ko je bilo opravljeno vse potrebno, so profesorju Langsnerju dali znamenje, naj svojo vožnjo začne. Skočil je v avtomobil, poleg njega pa sta sedla v vozilo še dva novinarja in neki zdravnik za živčne bolezni. Profesor Langsner je še prej pojasnil, da nima nobene posebne daru, zaradi katerega bi lahko videl tudi skozi ruto. Njegov poskus da temelji zgolj na telepatiji. Z zavezanimi očmi se je torej izpostavil v drvečem avtomobilu nevarnosti, da se vsak trenutek zaleti v to ali ono oviro. Dejal je, da vse takšne ovire vnaprej čuti, čeprav mu še tako zavežejo oči, ter se jim lahko pravočasno izogne, poleg tega pa tudi čuti, kdaj privozi na določeno mesto in kdaj je treba avtomobil ustaviti.

Kakor pravi poročilo, je profesor Langsner svojo preskušnjo odlično prestal. Gledalci, ki so stali na gosto ob cesti, kjer je Langsner vozil, so bili kakor okameneli, ko so videli, kako Langsnerjev avtomobil vozi mimo njih s hitrostjo najmanj 70 km na uro. Nazadnje je gledalce prevzel tolikšen trenet pred nesrečo, da je morala nastopiti celo policija in ljudstvu dopovedati, da je strah neupravičen. Gledalci so imeli vtisk, da se bo vozilo vsak trenutek kam zaletelo, toda profesor z zavezanimi očmi je ves čas vožnje obdržal oblast nad vozilom in je tako obvozil vse ovire.

RAZLIKA

Sinko: »Kakšna je razlika med puško in strojno puško, očka?«

Oče: »Razlika je takšna kakor med menož in mamico, kadar se pogovarjava.«

jem branili, pomorili. Poglavarja in druge njegove pajdaše so odvedli v mesto in so jih izročili sodnikom. Poglavar je bil obsojen na smrtno kazen, kakršno si je bil sam izrekel: štirje konji so ga na štiri dele raztrgali. Vsem drugim roparjem je bila prisojena dosmrtna ječa.

Prebivalstvo daleč na okoli je bilo veselo, da se je na ta način znebrilo neprijetnih, nevarnih prijateljev tuje lastnine.

Bilo je že čez polnoč, ko so oče končali to staro povest, ki sem jo zdaj tudi jaz povedal bralcem in bralkam »Domovine«.

Zapisal Anton Malgaj.

× Kako dosežeš visoko starost. O tem se toliko piše v listih in se navajajo nasveti za dosego metuzalemskih let, da je težavno povedati še kaj novega. Mož, ki je dosegel sto let, je zapisal nastopnih deset zapovedi, po katerih se je po njegovem mnenju ravnati, če hočeš postati majhen Metuzalem: 1. Jej zmerno različno, a čim preprostejšo hrano, zraven pa redno užij vsak dan nekaj sadja ali zelenjave. 2. Namesto alkoholnih pijač pij vodo. 3. Po rednem delu privošči mišicam, živcem in možganom dovolj počitka. 4. Poskušaj pozabiti nesreče, ki te doletijo, in ne vzdihuj. 5. Ne sovraži in ne bodi ljubosumen in zavisten, ker to vstvarja v tebi škodljivo prenapetost. 6. Bodi vesel in zabaven. 7. Mladino imej rad. 8. Skušaj dnevno razširiti svoje duševno obzorje. 9. Beri čim več. 10. Nikdar čisto ne opusti dela, kajti bolj zdravo je, če se utrušiš od dela kakor pa, če si od lenobe ves čmerikav in siten.

„DOMOVINA“ in mladina

Zviti Jurek in Graščak

Narodna pripovedka

Nekoč je živel oče, ki je imel tri sinove. Prvi, Jože, je bil krojač, drugi, Tone, priden čevljar, tretji, Jurek, pa že od mladosti navihanec.

To je izvedel tudi grof. Nekega jutra je prišel grof k očetu in ga vprašal: »Očka, kje so vaši sinovi?«

Oče ga je pogledal nekoliko postrani in zamrmral: »Jože krpa suknjo, Tone čevlje, Jurek pa žvižga okoli oglov.«

»Izvedel sem, da je vaš sin Jurek zelo prebrisan,« je nadaljeval grof. »Če je res tako zviti, pa naj pride zvečer v grad in naj ukrade izpod mene in grofice pernico! Ste razumeli?«

»Sem,« je odgovoril oče.

Zvečer se je odpravil Jurek kot berač v grad in prosil kuharico, ker grofa ni bilo doma, za prenočišče, češ da je zelo pošten in da je velik siromak. Kuharica je bila usmiljenega srca in mu je odkazala posteljo. Jurek je šel spat in vzel s seboj posodo s češpljevim močnikom.

Ponoči, ko sta že grof in grofica spala, se je tiho splazil v njuno sobo, vliil med njiju močnika in se skril pod posteljo. Ko sta se grof in grofica ponoči zbudila, sta otipala močnik, ki se jima je zelo studil. Zato sta šla spat na drugo posteljo. Jurek pa je vzel pernico in jo veselo popihal domov.

Dr drugega dne je prišel grof spet k očetu in ga vprašal: »No, očka, kje je Jurek?«

Oče mu je odgovoril: »Jurek pere na mlaki vašo zamazano pernico.«

»Ker sem videl,« je dejal grof, »da je Jurek res zelo zviti tat, mu veleval, da pride zvečer in ukrade grofici s prsta njen zlati prstan.«

»Dobro,« se je namuznil oče.

Zvečer se je spet odpravil Jurek v grad kot berač. A zdaj ga kuharica ne bi rada pustila noter, češ da je prejšno noč nekdo ukradel grofovo pernico. Ker pa se je delal Jurek zelo poštenega in ubožnega, ga je kuharica naposled pustila v grad spat. Grofa in grofice spet ni bilo doma, ker sta bila na neki veselici. Jurek se je splazil pod njuno posteljo in čakal, da sta prišla.

Ponoči je postal grof žejen, pa je vstal in šel vodo pit. To priložnost je Jurek izrabil. Napravil je grofov glas in rekel: »Ljuba žena, daj mi prstan, da ti ga kdo ne ukrade!« Grofica mu ga je dala, on pa ga je naglo odnesel.

Ko je prišel grof nazaj, je rekel ženi, naj mu da prstan. Grofica pa se je razjezila in rekla: »Ne šali se z menoj! Prav zdaj sem ti ga dala.« Grof je od jeze kar poskočil in menil: »Glej ga, zdaj jo je vražji Jurek že pobrisal z njim!«

Tretjega dne je prišel grof na vse zgodaj k očetu in ga vprašal po Jureku. Oče mu je odgovoril: »Gospod grof, Jurek čisti grofici prstan.«

»Res, Jurek je prebrisan, kakor sem spoznal iz teh dveh dejanj,« je menil grof. »Recite mu, da mora zvečer ukrasti iz hleva najlepšega konja. A tja se ne sme pripeljati, ne prijahati in ne priti. Ne sme biti ne oblečen, ne nag, ne bos, ne obut, ne pokrit in ne golov. Ste razumeli?« Pri tem se je grof namuznil, češ da kaj takega Jurek ne bo zmogel.

Oče je bil v velikih skrbih, kako bo Jurek to izvršil. Poklical ga je in mu ves v strahu natanko razložil, kar je grof zapovedal. Jurek se je glasno zasmel in rekel: »Ne bojte se, oče, ne bo me prepetnajstili. Videli boste, da bom privedel njegovega najlepšega konja!«

Zvečer je dal grof zastražiti ves grad in hleve s potrojenimi stražami. Jurek se je medtem pripravil na pohod v grad. V hlevu je poiskal prašiča, ki se je pustil jahati. Tega je jahal tako, da je zraven stopal z eno nogo. Torej ni jahal in ne šel. Oblekel si je pol suknje, pol srajce in pol hlače. Ni bil ne nag in ne oblečen. Obul si je en čevljin in na glavo dal pol klobuka. Tako ni bil ne obut, ne bos, ne pokrit in ne golov. S seboj je vzel tudi ča-

rodejno rožo, ki jo je bil ukradl čarovnici Špeli. Ta roža je vsakogar, ki jo je povohal, uspal.

Počasi jo je Jurek primahal v grad in dal vsem po vrsti povohati tisto rožo in vsi so zaspali. Zdaj je vzel konja in vesel odjahal domov. Tisto noč so tudi drugi tatovi okradli graščaka, ker so videli, da je vse spalo.

Zgodaj zjutraj je prišel graščak gledat v hlev, ali je Jurek konja res ukradl. Videl je straže speče in konja ukradenega. Še bolj se je razkačil, ko je videl, da so tatovi odnesli še razne dragocenosti. Za kazen je dal vsem stražam odšteti po petindvajset udarcev na zadno plat.

Godec in njegovi trije sinovi

Narodna pripovedka

V starih časih, ko sta se po zemlji še cedila mleko in med, je živel šaljiv godec. kakršnih je še dandanes dosti. Kjer se je pokazal in raztegnil mehove, je plesalo vse, staro in mlado.

A kakor se dan nagiblje k večeru, tako se je tudi ta godec začel starati in pešati. Ni mu bilo več za harmoniko in ne za veselo družbo. Prišla je kruta bolezen in ga priklenila na posteljo. Ko je že čutil, da se ne bo več dolgo premetaval po tem svetu, je poklical svoje tri sinove k sebi in jim rekel:

»Sinovi, kmalu vas bom zapustil in se preselil tja, kjer je večno veselje. Vam zapuščam vsakemu po eno hišo in vsem skupaj en vinograd. Skupno obdelujte vinograd.«

Starec je kmalu nato umrl, sinovi pa so živeli, kakor jim je oče naročil.

Toda kmalu sta začela starejši Boštjan in srednji Blaž sovražiti mlajšega brata Jožeta.

Približal se je čas trgatve in so mošt pospravili skupno v sod. Tedaj sta sklenila starejša brata: »Midva bova imela vino zgoraj in na sredi, spodaj, drože, naj pa Jože pije.«

Starejša brata sta bila varčna in nista vso zimo nič pila, a mlajši je pil vsak dan. Pomladi sta šla starejša brata v gorico in sta mislila piti, a ni nič priteklo, ker je že mlajši vse spil. Razsrojena sta sklenila, da Jožetu zažgeta hišo.

In res, drugo jutro je Jožetu hiša pogorela do tal. Jože zdaj ni vedel, kaj bi storil. Pa mu je šinila v glavo dobra misel: vzel je koš, nadeval vanj oglja od pogorele hiše, ga pogrnil z belim prtom in ga nesel po svetu naprodaj.

Hodil je ves dan in drugo jutro dospel do hiše, v kateri je stanovala starejša ženica sama.

»Dobro jutro, mamica, ali smem ta košek shraniti pri vas?« to je vprašal Jože. »Tukaj notri nosim zvečanje, a če pogledate noter, se kar spremeni v oglje.«

Jože je nato šel v cerkev. Žena je nekaj časa hodila mirno okoli koša, a naposled je le pogledala vanj. Silno se je prestrašila, ko je zagledala samo oglje.

Jože se je vrnil iz cerkve in stopil takoj h košu. »Za božje ime, zakaj ste pogledali v koš, da je zdaj v njem samo oglje?« Hitro mi plačajte tristo goldinarjev, da vas ne spravim pred sodnike.

Žena je v strahu pred tožbo dala Jožetu denar.

Jože je šel vesel domov in si postavil lepo novo hišo. Starejša brata, ki jima je bil povedal svojo zgodbo, sta si mislila: če je Jože imel tako srečo, napraviva še midva tako. In res sta zažgala vsak svojo hišo in sta nesla oglje po svetu naprodaj. A imela sta nesrečo.

Jurek se je drugo jutro vsedel v senco pod košato češnjo in si iz finega prediva naredil lepe brke in dolge lase, tako da je bil videti prav star. Klobuk pa je poveznil na debel kamen poleg sebe.

Mimo je takrat prijahal grof in ga vprašal, ali je videl iti mimo kake tatove, ki bi nesli razne dragocenosti.

»Da, gospod,« je odgovoril Jurek, »videl sem jih. Dajte mi svojega konja, pa vam jih privedem v eni uri sem. Samo pod klobukom imam lepega ptička. Prosim vas, če bi ta čas pazili nanj.«

Grof mu je z veseljem izročil konja in pazil na ptička. Jurek je hitel s konjem v gozd, tam odvezal prejšnji večer ukradenega konja, sedel na tega, ki je bil hitrejši, in jo popihal bogve kam.

Dolgo je grof čakal. Odzvonilo je v vaški cerkvi že »Zdravo Marijo«. Takrat je grof rahlo privzdignil klobuk, hotel vzeti ptička in iti domov, a v veliko presenečenje je namesto ptička našel pod klobukom velik kamen, ki ga je jezen vrgel v bližnji potok in rekel: »Presneti Jurek, gotovo si bil to ti in si me spet prekanil!«

Morala sta naposled prodati oglje nekemu kovaču za deset krajcarjev.

Vsa razkačena sta se vsak s petimi krajcarji v žepu vrnila domov s sklepom, da jo Jožetu zagodeta. Kakor hitro sta bila doma, sta šla k Jožetu in mu ubila kravo.

Jože je ugibal, kaj naj stori, naposled pa jo je spet pogruntal: Z vozičkom je popeljal ubito kravo na bližnjo cesto. Na cesti jo je lepo postavil pokoncu in jo podprl z močnim kolom, sam se je pa skril za bližnjo drevo. Ni čakal dolgo, ko je pridrvela po cesti lepa kočija. Noč je bila in voznik je povozil ubito kravo.

»Stojte, razbojniki,« je zakričal Jože in planil h kočiji. »Kravo ste mi povozili, zdaj mi jo pa plačajte, da vas ne ovadim sodišču!«

Bogati trgovec, ki se je peljal v kočiji, se je zbal sodnikov in temne luknje, je odšel Jožetu sto goldinarjev in jo hitro odkuril.

Jože je vesel spet naložil ubito in povozeno kravo na voziček in jo popeljal domov, kjer se je cel teden gostil z mesom.

Starejša brata sta v silni jezi, da ima Jože tako srečo, prav tako ubila vsak svojo kravo in jo popeljala na cesto. Pa spet nista imela sreče. Prav, ko sta vsak svojo kravo postavljala pokoncu, sta ju zalotila dva orožnika in ju odvedla v zapor.

Pri razpravi sta bila kaznovana zaradi požiga na leto dni in sta v zaporu od žalosti umrla.

Ker nista imela drugih dedičev, je podedoval Jože njuno imetje. Zdaj bil Jože bogat in si je poiskal bogato nevesto. Imela sta mnogo sreče in še več otrok. Če že nista umrla, živita še zdaj. Zapisal J. G.

Za mlade uganke

Zložilnica

če, ču, dia, ga, je, je, kdor, ni, pe, po, sam, se, ti, tuj, vi, za.

Zloži prav te zloge, pa boš dobil izrek iz slovenske starejše književnosti.

Posetnica

Vojko S—j

Voda

Kakšen dostojanstvenik je skrit v tem imenu?

Dopolnilnica

o o g i c s e v u a k

.

o a z a l p a s i o t

Vstavi namesto pik prave črke, pa boš dobil ime slovenskega pisatelja.

Rešitev ugank: Čarobnilik: č. krt. Kotor. Črtomir. Tomaž. riž. r. Izdopolnilnica: Nobeno drevo ne zraste do nebes.

Ženski vestnik

Krompir je treba čez zimo pravilno shraniti

Krompir shranjujemo čez zimo samo, če imamo primerno klet. Kdor nima take kleti, si mora pomagati čez zimo z nakupovanjem krompirja v manjših količinah. To seveda velja le za nekmečke ljudi. Kmet, ki prideluje krompir, ima gotovo vsak svojo klet. Toda za one, ki kupujejo, in one, ki pridelujejo krompir, velja nastopnih nekaj pripomb o kletih za krompir. Klet, kjer imamo spravljen krompir, ne sme biti presuha, ne prevlažna in ne presvetla, ker nam začne krompir v tem primeru kaliti ali gniti. Posebno je treba paziti na pravo toplino. V kleti sicer ne sme biti mrzlo, pa tudi pretoplo ne. Prostor, skozi katere so napeljane cevi centralne kurjave, nikakor niso primerni za spravljanje krompirja čez zimo, kar velja za meščana, saj kmetje centralne kurjave nimajo. Za krompir so najprikladnejše kleti, kjer znaša temperatura dve do štiri stopinje Celzija. Mraza lahko obvarujemo krompir do gotove

meje tako, da ga pokrijemo s slamo, cunjami ali časopisnim papirjem. Seveda je treba v slednem primeru vzeti več izvodov časopisa skupaj. Ko mine nevarnost mraza, je treba krompir takoj spet odkriti, ker potrebuje dovolj zraka. Zato je treba klet dobro očistiti in prezračiti, preden spravimo vanjo krompir. Poleg tega je treba ob lepih dnevih tudi čez zimo klet večkrat prezračiti. Krompir spravljamo na deske, ki so nekoliko podložene ali pa v lesene zabojke, ki jih ne postavimo neposredno na tla, temveč na hlude ali opeko, da ima tudi od spodaj zrak dostop do krompirja. Ker je dotok zraka krompirju negibno potreben, ne smemo nasuti krompir na kup, višji od 60 cm. Najmanj vsak mesec enkrat je treba krompir prebrati, da izločimo iz njega gnile plodove, ker začne sicer gniti še zdrav krompir. Letos ni živčaja preveč, zato pazimo nanj.

Praženec iz enotne, turšične, ajdove moke in iz riža

Iz enotne moke ga napraviš, če nimaš jajc, takole: Pet dekagramov smetane v prahu (kupiš na trgu) zmešaj v polovici litra mlačne vode. Vodi prideni vanilijevega praška, malo zdrobljene limonove lupinice, malo sladkorja in eno jajce. Če nimaš niti enega jajca, dodaj sladke smetane ali prašek kakšnega jajčega nadomestka. Vse skupaj dobro zamešaj s tolikšno količino enotne moke, da dobiš gosto zmes. Ocvri na masti, maslu ali tudi olju. Če prej dodaš še za nožev konico pecilnega praška, bo praženec bolj rahel.

Prav tako lahko napraviš turšični praženec. Namesto enotne moke vzemi turšično moko ali turšični drob. Primešaj lahko, ko vliješ testo v ponev, osladkanih jabolčnih rezancev. Storit pa moraš to hitro.

Praženec iz ajdove moke napraviš takole: V obilnem litru dobrega hladnega mleka dobro zamešaj pol litra ajdove moke, malo soli in eno jajce (odnosno nadomestek) in pusti, da stoji. Testo vlij na razbeljeno mast v podolgasti ponvi in speci. Ko je pečeno, razdrobi in daj z zavrelim mlekom ali pa kislim zeljem na mizo.

Prav okusen je praženec iz riža. Kuhaj v enem litru mleka nekaj manj kot četrt litra riža. Ko se zmešča in ohladi, primešaj košček sirovega masla, malo sladkorja, malo soli in eno jajce (odnosno nadomestek ali pa smetane v prahu). Spečes na razbeljeni masti za dva prsta na debelo. Če imaš dovolj sladkorja, potresi pečeni rižev praženec z njim. Gre pa tudi brez sladkorja. Prav dober je rižev praženec, če mu primešaj, preden ga daš peč, na rezance narezanih jabolčkov, ki pa jih moraš vsaj malo potresti s sladkorjem in morda tudi s cimetom. Namesto jabolčkov lahko dodaš opranih rozin, če jih imaš.

Za kuhinjo

Pečena mlečna kaša je v teh časih že kar slaščica, vendar pa si to slaščico razmerno poceni pripraviš. V mleku, ki mu lahko dodaš malo vode, če ti mleka primanjkuje, zakuhaj v treh vročih vodah dobro oprano kašo. Kaše pride četrt litra na en in en četrt litra z vodo razredčenega mleka (boljše je seveda samo mleko). Ko se je kaša že malo zgostila, jo osoli, prida košček sirovega masla in jo premešaj. Nato jo stresi v skledo, v kateri jo boš dala na mizo, postavi v režico, da se čisto zgosti in lepo rumeno zapeče.

Češpljeva kaša je cenena jed. V dobrih dveh litrih vode kuhaj slabega pol kilograma dobro opranih suhih češpelj. Ko so že precej mehke, dodaj pol litra v treh vročih vodah dobro oprane kaše. Zdaj naj vre počasi približno pol ure. Nato osoli, rahlo zmešaj in po vrhu zabeli z eno ali drugo masčobo. Samo z oljem ne.

Medena limonada je odlična, zdrava pijača in dobro blažilo, kadar kašljaš. Napraviš jo takole: V posodo deneš pet litrov vode in pol kilograma medu (strdi). To segrej do 60 stopinj Celzija. Zavreti ne sme. Nato zlij tekočino v drug lonec, dodaj malo kvasa in pusti vzhajati dva dneva. Po dveh dnevih napolni s to tekočino steklenice, ki naj bodo pet dni odprte, nato pa jih nepredušno zamašiš. Čez osem dni je pijača uporabna.

Jabolčni vlivanci. Zmešaj v loncu liter mleka, malo soli, eno jajce (ali malo smetane v prahu), malo sladkorja in dobro polovico litra presejane enotne moke. Ko je testo gladko, ga vlij na razbeljeno masčobo na pločevini in potresi z jabolčnimi rezanci, ki si jih tudi vsaj malo osladkala, ter lepo rumeno zapeci. Namesto enotne moke se najbrž lahko porabi tudi turšična, ajdova, ječmenova ali ržena. Poskusi.

Zabeljen domači zajec (kunec). Kunca ocedi, dobro operi in pusti nekaj časa v vodi. Deni v kozico žlico sirovega masla, nekaj drobno zrezane čebule in peteršilja, malce timeza in pol lorberjevega lista. Temu dodaj poltretji kilogram na koščke zrezanega kunčjega mesa, potresenega s soljo in poprom. Prilij še malo kisa ali vode in pokrito pari pol ure. Nato stresi v skledo, potresi z drobnim zrezanim zelenim petršiljem in česnom ter zabeli z razbeljenim sirovim maslom. Timez in lorberjev list prej odstrani.

Jetra z makaroni. Razreži telečja jetra na tanke rezine in jih deni na stran. Zarumeni v kozi na masti drobno razrezane čebule. Zdaj dodaj jetra ter jih urno malo opraži in osoli. Zatem prideni še soka paradižnikov (ali malo paradižnikove konzerve) in že kuhane kratke makarone, rahlo premešaj in pusti še malo prevreti.

Praktični nasveti

Svetlikanje spraviš iz moške obleke, če vzameš kos čistega platna ali enakega sukna in ga namočiš v hladni vodi. Namočeno krpo rahlo ožmi, položi na svelikajoča se mesta in potegni čez krpo vroč likalnik. Krpo moraš vmes privzdigniti, da bo para lahko vhajala. Nikakor ne smeš tako dolgo likati, da se krpa posuši, ker bo sicer tvoj trud zaman.

Smrad po smrdečem se mleku, ki se je razlilo na vroči štedilnik, si lahko prihraniš, če potrosiš na razlito mleko malo soli. S tem odvzameš smrdečemu se mleku neprijetni vonj.

Kako napraviš, da bo britev rezala dalje časa. Ta nasvet je torej za moške, čeprav ga prinašamo v ženski rubriki. Kakor je ugotovljeno, je milnica tisto, ki krha britev. Da milnica ne bo imela tega krhajočega učinka, primešaj med britiem milnici malo kromana. To je ameriški recept. Američani pravijo, da britev in britvica režeta trikrat dalje časa kakor sicer, če dodaš milnici kromana.

Domači zdravnik

Angina ima lahko zle posledice

Najpogostejša bolezen, ki napada šolsko mladino, je nedvomno angina (vnetje mandljev ali drgali). Čemu služijo drgali (mandlji), še danes ni čisto pojasnjeno. Dejstvo pa je, da so mandlji v dobi pred spolnim dozorevanjem običajno povečani in da se ob puberteti (spolnem dozorevanju) v izvestnem odstotku skrčijo ali pa celo čisto okrnejo. Dalje je gotovo, da so prav mandlji sedež raznih okuženj in nekako sito, ki včasih zadržuje bolezenske klice in jim brani pot dalje v telo. Včasih pa vderejo klice skozi to sito. V tem pogledu imajo mandlji veliko vlogo vratarja, ki naj zapira pot raznim klicem v telo. Pred temi vrati preži zmerom izdatno številno klic.

Površina mandljev je grapava, zbrzdana in polna jamic. V teh vdolbinah zastaja hrana, ki se razkraja in tvori hranilo za razne klice. Ob ugodni priliki (na primer ob prehladu) morejo klice razviti svoje uničujoče delo. Mandlji nabreknejo, nabreknejo pa tudi žleze, goltanje je boleče; sluznica v okolici je skeleča zaradi ojačenja dotoka krvi. Vse to spremlja višja ali nižja temperatura. To je običajna slika angine.

Često se to obolenje omalovažuje, kar pa utegne imeti tudi hujše posledice in celo smrtni izid. Bolnik z angino spada v posteljo, dokler ne izginejo znaki, ker prenaša bolezen na druge otroke v šoli, zraven je tudi sam v nevarnosti. Če vderejo klice v krvni obtok, se naselijo v raznih drugih delih telesa in povzročajo razna vnetja. To je sepsa, čemur pravi ljudstvo zastrupitev krvi. Posledica so vnetja srčnih zaklopk, srčne mišice, raznih mren, ledvic in slepiča, turi, sklepni revmatizem in podobno. Če uspe takega bolnika rešiti, ima običajno eno ali drugo okvaro, ki ga napravi invalida za vse življenje. Vzroka je torej dovolj, da angine ne podcenjujemo in da se varujemo te bolezni.

Predvsem naj ostane otrok, ki ima angino, doma, da drugih ne okuži. Obutev in obleka mladine mora biti topla. Posebno važna je obutev. Najčesče so povod angine hladne in mokre noge. Zelo priporočljivo je pogosto izpiranje ust in grla, posebno po jedi in zvečer s kakšno ustno vodo ali vodikovim prekišom. To odstranjuje ostanke hrane in kolikor toliko zavira izdatnejši razvoj klic. Kakor hitro se pojavijo znaki angine, naj bolnik leže.

Zdravljenje stremi v glavnem za odstranitev kužnega tvoriva v grlu in za tem, da izovemo izdatno potenje. Bolniku damo grgrati vodikovega prekisa, lahke raztopine hipermangana, odcedka žavblja in kamelic. Na vrat mu denemo mlačne obkladke tako, da poteka obkladek izpred brade preko ušes na vrh temena, kjer napravimo vozle (napačno okoli vratu). Seveda je treba preko vlažne krpe zavazati suho. Tak obkladek pustimo dve uri, nato pa osušimo vrat. Delamo ga dvakrat na dan. Vroča limonada, vroči čaj (lipovec z medom), aspirini in podobno izzovejo v večini primerov prav izdatno potenje, po katerem se bolnik počuti precej olajšanega. Seveda je treba potnega večkrat preobleči v suho, segreto perilo. Pri tem je treba zelo paziti, da se bolnik znova ne prehladi. Toplina kmalu pade in v večini primerov se nam posreči, da izginejo znaki hudega vnetja. Vendar je previdnost kljub temu še zmerom na mestu. Če se pojavijo znaki sepse, mrzlica, menjajoča se temperatura in podobno, je potrebna zdravniška oskrba ali bolnišnica.

✱

Rak se ne podeduje. Zdravniška znanost je ugotovila, da ne moremo govoriti o dednosti raka. Lahko se pripeti, da dobe otroci in vnuki bolnega človeka to bolezen, toda taki primeri niso pogostejši od onih, kjer se rak pojavi na potomcih ljudi, ki ga niso imeli. Zdaj lahko z rentgenovimi žarki zmerom pravočasno ugotovimo raka in ga zdravimo bodisi z operacijo ali pa tako, da zatremo razvoj te bolezni z obsevanjem z radijevimi žarki. Najboljše jamstvo za ozdravljenje raka je pravočasna zdravniška pomoč.

Tui ženi je prodala dete

I.

Magda ji je bilo ime, njen dom je bila baraka. Bil je večer, v baraki je zajokal otrok in nad njim njegova mati Magda, ki je štela osemnajst let. Po njenih licih so drsele solze na otroka, ki je nezakonski, na otroka, ki ga je oče zatajil in šel bogve kam... O, koliko krat ji je srce klicalo Andreja, njega, ki jo je zapustil in šel v tujino. Nikogar ni bilo, ki bi ji ponudil desnico.

Prešli so dnevi, tedni, Magda je brez dela, brez zaslužka. Tavalala je od hiše do hiše in kazala otroka: »Lačna sva, usmilite se otroka...«

Tako je ponavljala od jutra do mraka. Pa so ji govorili ljudje: »Tako! Če ste vedeli, da ga ne boste mogli preživljati, pa bi...«

Pa je povedala Magda, da jo je zapustil Andrej, da, tisti Andrej, ki ga je Magda tako ljubila...

Toda nekega dne se je zgodilo, da je pred pragom visoke hiše dejala lepa gospa: »Kaj pa z vama?« Potem je stopila k otroku in ga pobožala po mehkih licih. To je bila gospa Antonija, ki je imela moža, pa nič otrok. »To ni nič,« je bila že večkrat dejala možičku, »dolčas nama bo na stara leta brez otrok.« Toda vse zdihovanje ni nič pomagalo in gospa Antonija je nekega dne zagrozila možu, da bo kratkomalo vzela tujega otroka. »Seveda,« je pritrdil on, »brez otrok je res nerodno.«

Kakor nalašč je danes prišla Magda, prinesla ji je otroka, pravega otroka, in prav nič se ni bala zanj, ko ga je gospa Antonija vzela v roke in ga še pogladila: »Da, da, takega otroka bi si želela! Ubožček!« Narahlo ga je stisnila k sebi in povprašala blede mater: »Kako pa mu je ime?... Stanko?... Pa oče?«

Tedaj pa je odprla Magda duri svojega srca in se izpovedala. Potem je zajokala. Pa je dejala gospa Antonija, ko ju je povedla v sobo: »Koliko pa je star?... A, tako, pol leta, no, da...«

Čez pol ure je rekla gospa mladi materi: »Dobro, dajte dete meni, jaz mu bom mati.«

Magdi so se zasvetile oči. Rešena bo skrbi! A v istem trenutku se je oglasilo srce in zajčalo. Nastal je boj med srcem in telesom, boj med materinsko ljubeznijo in bedo. Pa je zmaga la beda nad ljubeznijo...

Srce se je premagano zaprlo in ni več trepetalo. Zakaj bi trepetalo? si je dejala Magda. Otroku ne bo treba umirati od gladi, ona pa si bo poiskala pot v tujino in tam daleč pozabila vse...

»Otrok je nedolžen,« se je vzravnila Magda. »Ne sme umirati od bede, naj bo vaš!« Vzdignila je premrlo dete, se obrnila proč in ga položila v tuje naročje.

»Oh, ti lepi fantek!« je dejala gospa.

Tuje roke so ga privlele k sebi. Mali Stanko je imel zaprti očesi in ni videl, kaj se je zgodilo z njim... Tako lepo je spal! Morda je pravek sanjal o svoji mamici, saj mu je ležal na ustecih tisti sladki smehljaj, ki ga človek vidi le pri otrocih, kadar gledajo v materine oči. Gospa Antonija se je sklonila nad njim in ga poljubila na zaprte oči.

»Ti lepi otroček... moj!« mu je pošepetala, potem pa je uprla oči v strto dekle. »Ali povem vam, Magda, obljubiti mi morate, da vas ne bo nikdar več videl! Jaz hočem, da je otrok moj, samo moj. Tudi ne sme nikoli vedeti, da ste ga rodili vi. Obljubite?«

»Obljubim, gospa,« samo to je dejala, in ko je začutila, da ji stiska vela roka gospe Antonije v desnico denar, se je krčevito oklenila denarja s prsti in zbežala.

Daleč zunaj je odprla dlan in zapičila oči v pisani papir: eden, dva, tri, štiri, toliko je dobila za svoje dete...

Odpeljala se je iskat delo v tujino, med tuje ljudi...

II.

Prešla je vrsta let. Magda je živela v tujini. Nihče ni več iztegnil prsta na njo, nihče ji ni očital greha. Imela je delo v jeklarni. Enakomerno so prepevala kolesa železno pesem in udarjala kladiva ob pojoče jeklo.

Magdi se je zdaj pa zdaj odprlo srce in zaklicalo: Stanko! Potem se je zaprlo, se stisnilo in prisluškovalo pesmi življenja, ki je trdo klicala k delu.

Bilo je neko zimsko noč. V ognjišču je prasketal ogenj, Magda je izmučena legla na ležišče in sanjala:

Za cvetočim grmom je stal zal fantek. Imel je zlate, valovite lase in modre oči. Spoznala ga je, saj ni mogoče, da bi materine oči ne spoznale svojega otroka. In srce se ji je odprlo in zaklicalo: Stanko! Stanko!

Pa se Stanko ni zasmel, žalosten je pogledal v njene oči in zazdelo se mu je, kakor da jih je bil že nekoč videl... Ta trenutek je Magda planila k njemu; materine roke so ga zgrabile v bolečini, a njegova rožna lička so bila mrzla in oči motne.

»Otrok moj,« je zaječala Magda, kaj me ne poznaš?

Stanko je dvignil motne oči v obraz nad seboj, potem pa glasno zaklical: »Mati, moja mati!«

Ob tej sveti besedi so njegove oči oživele. Magda je umolknila, govoriti ni več mogla. Pa se je je sinček krčevito oklenil:

»Mamica, o mamica, ali si me res prodala?«

Magda je glasno zajokala, planila kvišku in se vsa trepetajoča zagledala skozi okno v črno noč.

»Sanje?« je vprašala samo sebe. »O ti moj otrok, zakaj nisi ostal vsaj v sanjah z menoj!«

III.

Deželo je poljubila pomlad. V toplem dihu so zacingljali zvončki in so jim odgovorile ptice v gaju. Magda, ki si je bila prihranila nekaj denarja, je navezala čufo in šla domov...

Kako je bilo odkrito

v Idriji živo srebro

Po čistem naključju ga je odkril izdelovalec lesene posode

Idrija, sredi novembra

Ko sem si nedavno ogledal številne prijazne naselbine cerkljanskega okoliša, predvsem Ravne, Novake, Orehek, Bukovo, Gorje, Planino, Zakojco, kjer je doma pisatelj Fran Bevk, potem še Šentviško goro, Police, Prapetno in Šebrelje, me je kar potegnilo v Idrijo, ki slovi po vsem svetu po svojih rudnikih živega srebra. Črni vrh, Idrijski log, Jayornik, Lome, Dole, Godovič, Ledine, Spodnja Idrija so prelepi kraji. Prav tako druge naselbine idrijske okolice. Zanimalo me je življenje kmečkega prebivalstva, pa tudi rudarjev in njihovega težkega dela.

Prebivalci ob bistri Idriji so zelo ponosni na to, ker je pred več kot štirimi stoletji živel v gozdnem delu ob Idriji kmečki gospodar, ki mu je bilo namenjeno, da je kot prvi odkril dragoceno živorosrebarno rudo. V neki idrijski gostilni sem spoznal starega rudarja, ki mi je na moja vprašanja o postanku idrijskega rudnika pripovedoval zanimive reči.

Tam v tistih gozdnih ob Idriji je živel pred davnimi stoletji marljiv kmet. Ker ni imel mnogo plodne zemlje, se je preživljal po večini s tem, da je izdeloval in prodajal leseno posodo. Nekega dne pa se je pripetilo, da mu je lesena posoda puščala. Brž jo je položil k studencu, da bi se tam namočila. Ko je šel drugi dan gledat, kaj je s posodo, je ni mogel niti premakniti. Ogledal si je natančneje dno posode in opazil, da je bilo vse dno prevlečeno z neko svetlo snovjo. Ta snov je bilo živo srebro. Odtlej so pričeli za idrijsko kotlino boljši časi, kajti dotični studenec je izviral pod tako imenovanim Rožnim hribom severno od Idrije.

Tisti kmet je dalje časa skrival to skrivnost. Razumljivo, da je ni maral kar tako na lepem vsem zaupati. Vsak kmečki gospodar si pri svojem hudem delu pač skuša izboljšati svoj položaj, če nanese za to srečna pri-

Hitela je čez hribe in doline tri dni in tri noči, dokler ni omagala in se zgrudila. Obkolili so jo ljudje. Nekdo je dejal: »Pijana je.«

Potem je prišel strašnik. V ječi so jo nasitili in zaslišali. Magda je povedala žalostno povest. Verjeli so ji in jo izpustili.

Sedmi dan je sklonjena od muk prišla Magda v mesto, v tisto belo mesto, kjer stoji visoka hiša gospe Antonije. Zagledala jo je že od daleč in se skrila za grmičevjem v parku.

Blizu nje so se igrali otroci. Dva sta razposajeno prikričala do nje.

»Hoj, hoj!« je vtaknil prvi roke v žep, »žena, kaj pa imate v culi?«

Oni drugi, ki je stal za njim, je imel zlate, valovite laske in sinje oči. Zasmel se je in skočil za metuljem, ki se je zazibal nad njim. Magdi so zasijale oči v ognju spoznanja, sladka bolečina jo je presumila, da je vsa vztrepetala in iztegnila roke:

»Fantek, povej mi, kako ti je ime.«

»Ime?« je nerad odmaknil pogled od metulja, »Stanko sem...«

»Pa tvoja mamica,« je trgala iz sebe Magda, »kako ji je ime?«

»Antonija,« je povedal on.

»Stanko! Otrok moj!«

Skočila je k sinčku, a sin ji je ubežal in v strahu pred tujo žensko poklical mamico na pomoč. Šele ko je stal tam daleč med drugimi otroki, je zapretil: »Čakaj, jaz bom pa mamici in očki povedal!« Nato se je zasmel.

Z njim so se zakrohotali ostali otroci. Stanko je brcnil proti njej še pesek, potem pa stekel v hišo.

Magda se je zgrabila za prsi, zbežala je kakor obstreljena in ječala: »Saj je boljše, saj je boljše, da me ni spoznal...«

Njeno srce je zaprlo vase vso bolečino; tam bo ostala in mora ostati skrita pred svetom in pred ljudmi.

M. Č.

ložnost. Sicer je pripovedoval dotični kmet o svojem doživljanju nekemu zlatarju, ki pa za to reč ni kazal potrebnega zanimanja. Šele neki Kocjan Anderlajn je poizkusil svojo srečo in je začel kopati ob izviru studenca pod Rožnim hribom. Toda sreče ni bilo ne pri njegovem poizkusu in ne pri drugih kopanjih. Rovi namreč niso bili dovolj globoki.

Ze je grozila nevarnost, da bo odkritje idrijskega kmata ostalo brez koristi, ko se je nepričakovano nasmehnila sreča. Enajst let po prvem odkritju so trčili rudarji na dan sv. Ahacija na izdatno žilo živega srebra. To je bilo menda l. 1508., kakor sem si zapomnil iz let, ko sem trgal hlače po šolskih klopih. Rudarji so bili zelo navdušeni, saj jim je bil lastnik dolžan na mezdi, zraven pa se jim je ponujalo še nadaljnje delo. Žena lastnika rudnika je v strahu za svoje življenje vrgla skozi okno vriskajočim rudarjem svojo poslednjo dragocenost, neki zlat pas, ker je menila, da hočejo rudarji, ki niso prejeli mezde, vdreti v njeno stanovanje. Strah pa se je izprevergel v veliko veselje, ko je izvedela, da so rudarji vriskali le od veselja, ker se jim je posrečilo odkriti ležišče živega srebra.

Tisti rov, kjer so naiprej našli žilo, so nazvali rudarji rov. sv. Ahaca. V spomin na pomemben dogodek proslavljajo Idrijski god sv. Ahaca vsako leto na slovesen način. Z odkritjem živorosrebrnih žil se ni razvijal le rudnik, ampak tudi vsa Idrija s prelepo okolico.

V HOTELU

Natakar: »Gost v sobi 10 se pritožuje, da je padel dež skozi strop in ga ponoči premočil do kože.«

Hotelir: »Torej pripišite k računu 10 lir za kopel.«

Hitro nekaj italijanščine

Petindvajseta vaja

Nedoločni števniki

Nedoločni števniki izražajo neko nedoločno število kakšnih reči in stvari. Večina izmed njih se lahko rabi tudi samostalniško, ne samo pridevniško. Nedoločni števniki so v slovenščini na primer vsak, vsakdo, neki itd. Vsak se v slovenščini rabi le pridevniško (na primer: vsak človek), vsakdo pa le samostalniško (ker se ne more reči: vsakdo človek). Italijanski nedoločni števniki so nastopni:

ogni (beri: ónji) = vsak, vsaka (za oba spola enako in brez množine); na primer: ogni uomo = vsak človek, ogni donna = vsaka žena;

ognuno (beri: onjuno) vsakdo (le samostalniško in brez množine kakor v slovenščini); na primer: ognuno ride = vsakdo se smeji;

ciascuno (beri: časkuno) = vsak in vsakdo (torej pridevniško in samostalniško; le ednina); na primer: ciascuno scolaro = vsak šolar;

tutto, tutta, tutti, tutte (beri kakor je pisano) = cel (ves), cela (vsa), vsi, vse (ima torej ednino in množino; rabi se pridevniško in samostalniško); pomniti pa je treba, da se spolnik, kadar se rabi v zvezi s »tutto, -a, -i, -e«, postavlja za tem nedoločnim števnikom; na primer: tutta la città = vse (celo) mesto; tutti gli scolari = vsi učenci;

alcuno, alcuna, alcuni, alcune (beri: alkuno, alkuna, alkuni, alkune) = neki, neka, neki (nekateri), neke (nekateri) (torej ima ednino in množino; rabi se pridevniško in samostalniško); na primer: alcuno signore = neki gospod, alcuni viaggiatori = nekateri potniki (nekaj potnikov);

qualche (beri: kuálke) = neki, neka (za oba spola enako; samo ednina; samo pridevniško); na primer: qualche cosa = nekaj (dobesedno: neka reč); qualche tempo = nekaj časa (dobesedno: neki čas);

qualcuno, qualcheuno, uno (beri: kualkuno, kualkeduno, uno) = nekdo (samo ednina in samo samostalniško);

nessuno, nessuna; niuno, niuna; veruno, veruna (beri kakor zapisano; naglas seveda na predzadnjem zlogu) = noben, nobena (pridevniško in samostalniško; samo ednina); na primer: nessuna pianta = nobena rastlina; nessuno parla = nihče ne govori (če se rabi samostalniško, rečemo v slovenščini »nihče«);

chiunque (beri: kjúnkue) = kdorkoli (le samostalniško in le ednina); chiunque venga = naj pride kdorkoli (venga je konjunktiv zdajšnjega časa od glagola venire = priti);

qualunque (beri: kualúnkue; opozarjamo, da se u in e bereta tako tesno skupaj, da se sliši le en glas, vendar ne ve, temveč ue) = kakršenkoli (za oba spola; le ednina; le pridevniško); na primer: qualunque paese = kakršnakoli dežela;

altri (beri kakor je zapisano) = nekdo drug (samo samostalniško);

altrui (beri: altrui) = nekega drugega (torej le drugi sklon; le samostalniško); la casa altrui = hiša nekega drugega;

un certo, una certa (beri: un čerto, una čerta) = neki gotov, neka gotova (le ednina; le pridevniško); na primer: un certo Manzini neki gotov Manzini (gotov se v slovenščini običajno ne rabi);

certuni (beri: čertúni) = nekateri (le množina in le samostalniško); na primer: certuni imparano = nekateri (neki gotovi) se učijo;

parèchi, parèchie (beri: parèkki, parèkkje) = marsikateri, več (seveda samo množina; pridevniško in samostalniško); na primer: parèchi soldati = več vojakov;

divèrsi, divèrse (beri kakor je zapisano) = razni (množina; le pridevniško); na primer: divèrsi sbagli beri: divèrsi zbalji = razni pogreški;

niènte ali nulla (beri: njènte, nulla) = nič.

Če stoji v zvezi z alcuno (neki) non (ne), pomeni noben. Non ho alcun amico = nimam nobenega (ne enega) prijatelja. Altrui (nekega drugega) se rabi tudi kot tretji sklon. Na primer: ciò che devi ad altrui = to, kar dolguješ drugemu. O nessuno in niuno si zapomni, da nima nikalnice še enkrat, če stoji pred glagolom. Na primer: Nessuno vi conosce = nihče vas ne pozna (dobesedno: nihče vas pozna). Nessuna lettera è qui = nobeno pismo ni tu (dobesedno: nobeno pismo je tu). V množini se nessuno (niuno) ne rabi, zato rečejo Italijani kar: non ho notizie = nimam vesti (torej ne: nimam nobenih vesti). Niènte in nulla dobiva še nikalnico non (kakor v slovenščini), če stojita po glagolu. Na primer: non lavoro niente (nulla) = ne delam ničesar.

Nekaj stavkov za vajo

L'òzio è il padre di tutti i vizi. Nessuno è perfètto; tutti sono soggètti all'errore. Hai qualche parènte in questa città? Nò, non hò parènti qui, ma hò alcuni amici. Questi ragazzi hanno mangiato qualche cosa? Nò, non hanno mangiato niènte. Avete qualche bël libro da lèggere? Sì, signore, ne hò parecchi. C'è qualche cosa di nuòvo nel giornale? Nò, non hò lètto niente di nuovo. In questo mondo ognuno vuòl avèr ragione, e nessuno vuòl avèr torto. Bisogna rispettare la ròba altrui. Non fare ad altrui quel che non vuòl che altri faccia a te. Ogni nazione ha le sue virtù e i suòi difètti. Non c'è règola senza eccezione. — Prevod: Lenoba je oče vseh grehov (v slovenščini rečemo mati, a v italijanščini rečejo oče, ker je l'òzio moškega spola). Nihče ni popoln; vsi so podvrženi zmoti. Imaš kakšnega (kakršnegakoli) sorodnika v tem mestu? Ne, nimam sorodnikov tu, toda imam nekaj prijateljev. So ti dečki kaj jedli? Ne, niso jedli ničesar. Imate kakšno lepo knjigo za branje (dobesedno za brati)? Da, gospod, imam jih nekaj (dobesedno: od njih imam ne-

katere). Je kaj novega v časopisu? Ne, nisem bral ničesar novega. Na tem svetu hoče vsakdo imeti prav in nihče noče imeti neprav. Treba je spoštovati blago drugega. Ne stori drugemu onega, česar nočeš, da bi drugi storili tebi. Vsak narod ima svoje vrline in svoje napake. Ni pravila brez izjeme. — Razlaga besed: l'òzio = lenoba; il padre = oče; il vizio = greh; perfètto, -a = popoln, -a; soggètto, -a = podvržen; l'errore = zmota, pomota, napaka; il parènte = sorodnik (la parènte = sorodnica); la città = mesto; non hò = nimam (non hai = nimaš, non ha = nima, non abbiamo = nimamo, non avete = nimate, non hanno = nimajo); ma = pa, toda, a; l'amico = prijatelj; il ragazzo = deček (la ragazza = deklica); hanno mangiato = so jedli (tretja množinska oseba bližnjega preteklega časa — passato prossimo; kakor vam je že znano, je bližnji pretekli čas za pomožni glagol avere: ho avuto, hai avuto itd.; enako velja tudi za druge glagole z izjemo, da se pri nekaterih namesto ho, hai ha itd. rabi sono, sèi, è itd.; tako pri glagolu andare = iti; sono andato = sem šel; bližnji pretekli čas za glagol mangiare = jesti se tvori torej iz zdajšnjega časa od avere in iz deleznika preteklega časa mangiato; več o tem, ko pride na vrsto); bëllo = lep (bël je skrajšana oblika, kar smo že povedali); da lèggere = za brati; ne = od njih, od tega (pogosto rabljena besedica v primerih, ko se v slovenščini sploh lahko izpusti); qualche cosa di nuòvo = nekaj (kaj) novega; hò lètto = sem bral (bližnji pretekli čas; lètto je deleznik preteklega časa od glagola lèggere; in questo mondo = na tem svetu; avèr ragione = imeti prav (dobesedno: pravico; la ragione = pravica, pamet, vzrok); avèr torto = imeti neprav (nepravico, krivico); il torto = krivica); vuòle = hoče; avèr = skrajšana oblika od avere = imeti; bisogna = treba je; rispettare = spoštovati, rešpektirati; non fare = ne stori (druga oseba veleznika, če je zanikana, ima nedoločnik, kar smo že povedali); che faccia = da bi storil (konjunktiv zdajšnjega časa od glagola fare = storiti); la nazione = narod; la virtù = vrлина, čednost; il difètto = pogreška, napaka, pomota, defekt; la règola = pravilo; senza = brez; l'eccezione = izjema.

V Kočevju se pripravljajo na odhod

Kočevje, novembra

V Kočevju je zadnje dni zelo živahno. Po ulicah vidiš člane nemške komisije za preseljevanje in številne Kočevjarje, ki jih vozijo iz posameznih vasi na železniško postajo, kjer posluje v nemških železniških vozovih komisija za preseljevanje. Kočevjarji so se radi odzvali pozivu nemških oblastev, da se prostovoljno izselijo v Nemčijo, po kateri so zmerom hrepeneli.

Te dni se bo že odpeljal prvi prevoz v Nemčijo. Baje bodo odpotovali prebivalci nemške krvi iz Oneke in Mačkoveca pri Kočevju in bodo baje naseljeni v brežiškem okraju.

Še živahnejše je na kočevski tovarni železniški postaji. Pri poslopju tovarne postaje je polno vozov in avtomobilov, naloženih z vrečami krompirja, pese, kolerabe, zelja in fižola, jabolk in drv, ki jih vozijo kmetje iz kočevskega okraja. Po vaseh, ki jih bodo v kratkem zapustili kočevski Nemci, kupujejo trgovci in nakupovalci raznih podjetij s posebnimi dovoljenji življenjske potrebščine, ki jih nato prevažajo na postajo.

Korenje in kolerabo plačujejo postavljeno v vagon po 0.35, peso po 0.30, zeljinate glave po 0.40, krompir po 1.10 do 1.50, jabolka po 0.70 do 2.10 lire za kg. Največ nakupljenega krompirja je rdeče vrste. Živila nalagajo tudi na železniški postaji v Stari cerkvi, les pa skoro na vsaki postaji.

Pred dnevi so noložili uniformirani oddelki Kočevjarjev, katerim so se pridružile tudi ženske, na grob pri preobratu padlega Kočevjarja v Ložinah pri Stari Cerkvi spominski venec. Pri spominski slovesnosti so imeli tudi zastave.

Dne 14. t. m. se je začel pouk na kočevski gimnaziji. Posamezni razredi imajo pouk vsak drugi dan. Ta ukrep je samo začasen. Po izpraznitvi šolskih prostorov bo pouk vsakodne-

ven. Gimnazijo obiskuje 272 učencev in učenk, to je približno toliko kakor lani, čeprav se izselijo številni učenci nemške narodnosti. Mnogo dijakov, ki je obiskovalo lani ljubljanske šole, se je vpisalo na kočevsko gimnazijo.

Iz Trsta in Gorice

Zlata poroka v ubožnici. V kapeli mestne ubožnice so imeli redek praznik. Zakonska druga 79letni Franc Marc in 76letna Ivana Marčeva sta v krogu svojih številnih potomcev, ostalega sorodstva, prijateljev in znancev obhajala zlato poroko.

Smrt značajnega moža. Pred dnevi je preminil zaslužni mož g. Andrej Jamšek. Blagopokojnik je bil obče znan po Vipavski zaradi svojega plemenitega značaja. Ko se je njegovo življenje že bližalo zatonu, je še zmerom neutrudljivo deloval za blagor svojih rojakov. Značajnemu možu časten spomin!

Smrt dobre ženice. Nedavno je umrla v Balem pri Grabnem v Brdih mati cerkvenega ključarja. Pintarjeva mati je bila usmiljenega srca za vse, ki so jo prosili kakršnekoli pomoči. Kljub precejšnji daljavi do župne cerkve je čisto do zadnega nedeljo za nedeljo prihajala k sv. maši. Blag ji spomin!

Cene kostanja. Pokrajinski odbor za nadzorstvo cen v Gorici je določil kostanju nove cene, veljavne od 12 t. m. dalje. Kostani vrste »ciuffa« in »canalutta« smejo prodajati pridelovalci po 220 lir, prodajali na debelo po 270 lir in prodajalci na drobno pa po 3.40 lire kilogram

Poravnajte naročnino!!!

Novice

* Odslej zatemnitev od 19. do 7. ure. Po novi odredbi Visokega Komisariata velja od 15. t. m. dalje zatemnitev od 19. zvečer do 7. ure zjutraj.

* Za izboljšanje zemljišč je izdala italijanska vlada že velike vsote. Od leta 1922. pa do začetka letošnjega leta je italijanska vlada porabila nad tri milijarde lir za izboljšanje zemljišč in izsuševanje močvirij. Za namakalne naprave in namakanje zemljišč je bilo izdano 837 milijonov lir, 329 milijonov lir za izboljšavo zemljišč, 126 milijonov lir za vaške vodovode, 23 milijonov lir za izboljšavo vodnjakov, več ko milijardo lir pa so porabili za preučevanje in preiskavanje zemljišč.

* Povišan prispevek za Pokrajinsko delavsko zvezo. Zavod za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine objavlja, da je po naredbi Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino z dne 1. t. m. zvišan prispevek za Pokrajinsko delavsko zvezo (prejšnjo Delavsko zbornico) od dozdajšnjih 0,3 na 0,7 odstotka zavarovane mezde. Zato je od 1. novembra naprej odtegniti od delavskih plač za vse pripevke naslednje zaokrožene zneske: a) za osebe, ki so obvezno zavarovane za onemoglost, starost in smrt v I. meznem razredu na teden (6 dni) 2,20 lire (na dan 0,45), v II. meznem razredu 2,90 (0,50), v III. meznem razredu 3,60 (0,60), v IV. meznem razredu 4,40 (0,70), v V. meznem razredu 5,80 (1,00), v VI. meznem razredu 7,30 (1,20), v VII. meznem razredu 8,80 (1,50), v VIII. meznem razredu pa 11,70 lire (1,90); b) za osebe, ki niso obvezno zavarovane za onemoglost, starost in smrt, pa v I. meznem razredu na teden 1,70 lire (na dan 0,40), v II. meznem razredu 2,90 (0,50), v III. meznem razredu 2,80 (0,50), v IV. razredu 3,40 (0,60), v V. meznem razredu 4,50 (0,70), v VI. meznem razredu 5,60 (0,90), v VII. meznem razredu 6,70 (1,10) in v VIII. meznem razredu 8,90 lire (na dan 1,50 lire). Za mezni razred z označbo »0« niso dovoljeni nobeni odtegljaji. Celotna tabela o prispevkih in dovoljenih odtegljajih bo objavljena v prihodnji številki »Delavskega zavarovanja«.

* Letošnje Vodnikove knjige (Vodnikova pratika za l. 1942. in Jarčeva povest »Jalov dome«) izidejo že čez 14 dni. Do Miklavža bo vsa naklada prav gotovo razgrajbljena, zato pohitite z naročilom. Oglasite se takoj pri svojem znanem krajevnem poverjeniku, Ljubljanci pa v knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova 5, ali pa v pisarni Vodnikove družbe, Puccinjeva ul. 5, prvo nadstropje, v poslopu Narodne tiskarne. Nobena slovenska hiša ne sme letos ostati brez Vodnikovih knjig! Knjige stanejo samo 8 lir, s poštnino vred pa 11 lir.

* 282 italijanskih športnikov je že padlo na bojiščih. Dr. Puccio Pucci je objavil ob koncu XIX. fašističnega leta članek, v katerem podaja kratek pregled delovnosti italijanskih športnikov v minilem razdobju. V uvodnih odstavkih se spominja krvne žrtve, ki so jo italijanski športniki doslej doprinesli za zmago italijanskega orožja. Na bojiščih je padlo doslej že 282 pomembnih športnikov: 78 alpincev, 42 nogometašev, 22 zimskih športnikov, 21 strelcev, 19 lahkootletov, 10 igralcev rugbyja, pet plavalcev, osem sablačev, sedem telovadcev, sedem kolesarjev, osem rokoborcev, pet motociklistov, pet avtomobilistov, pet igralcev tenisa, šest lovcev, drugi pa so pripadali ostalim športnim panogam.

* Smrt priljubljenega Ljubljancana. Po daljšem bolehanju je umrl v Ljubljani g. Josip Katalan, star 76 let. Bil je doma iz Trsta, kjer se je v mladosti posvetil gostilničarstvu. Njegova gostilna je bila pred prvo svetovno vojno priljubljeno shajališče tržaških rojakov. Svetovna vojna ga je prisilila, da se je preselil v Ljubljano, kjer je našel najskrbnejše zavetje pri svojem zetu veletrgovcu g. Albinu Smrkolju. V Ljubljani se je brž udomačil. Bil je vedno značajan narodnjak. Z veliko ljubeznijo je sodeloval pri pevskih društvih, zato mu je Glasbena Matica izkazala dostojno počaščenje ob slovesu. Ko je nastopil zadno pot, ga je spremljala dolga vrsta Ljubljancanov

in tudi ožjih rojakov iz Tržaške in Goriške pokrajine. Matičarji so mu ubrano zapeli tri žalostinke. Gospe vdovi, otrokom in njihovim uglednim družinam izrekamo iskreno sožalje!

* Smrt dobrosrčne žene. V Ljubljani je umrla žena znanega lastnika kavarne »Evrope«, Terezija Tonejčeva, rojena Volk. Pokojna je bila v Ljubljani splošno priljubljena. Doma je bila iz Cateža ob Savi in je štela šele 59 let. Svojemu možu g. Antonu Tonejcu je bila močna opora pri njegovem delu. Več let sta vodila postajno restavracijo na Zidanem mostu, pozneje pa po znano zagrebško restavracijo »Lovački rog«. Rajnka je bila izredno dobrega srca. Vsak dan je imela na hrani do 20 ubožnih dijakov. Svoje otroke je lepo vzgojila. Vsi, ki so jo poznali, jo bodo ohranili v najlepšem spominu!

* Prvi seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo. Objavljen je bil prvi seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo na podlagi italijansko-nemškega sporazuma z dne 6. oktobra: Chiodi Ida, hči Luke, rojena v Ljubljani l. 1891., bivajoča pri Devici Mariji v Polju, Chiodi Dietrich, sin Ide, rojen na Igu pri Ljubljani l. 1926., bivajoč istotam, Schumi Viktor, sin Riharda, rojen v Ljubljani l. 1911., bivajoč istotam, Chiodi Franciška, hči Jerneja, rojena v Vevčah pri Ljubljani l. 1912., bivajoča istotam, in Pestator Pavlina, hči Bernarda, rojena v Temešvaru l. 1865., bivajoča istotam. Morebitni upniki zgoraj naštetih oseb morajo na podlagi zadevne naredbe prijaviti v dveh tednih od dne objave svoje terjatve iz katerega koli naslova Visokemu Komisariatu za Ljubljansko pokrajino, pobotnemu uradu za dolgove in terjatve.

* Koliko vprežne živine ima Italija. Ker je treba varčevati s pogonskim gorivom, je razumljivo, da so tudi v Italiji posvetili vso pozornost vprašanju vprežne živine, da bi je bilo čimveč za razna dela na polju in da tako ne bi bilo treba toliko strojev, ki terjajo preveč pogonskega goriva. Kakor poroča »Agit«, je v vsej Italiji nad dva milijona glav goveje živine, ki jo je možno uporabiti za dela na kmetih. To je približno 30 odstotkov vse goveje živine, kolikor je ima Italija. Konj ima Italija 761.000, oslov 789.000 in 414.000 mul in mežgov.

* Smrtna kazen za nakupičevalce blaga. V »Službenem listu« je bil objavljen razglas Duceja o kazenskih določbah na ozemlja, pripojena kraljevini Italiji. Ta razglas določa med drugim v členu 7. to-le: Kdor odteguje redni potrošnji blago v znatni množini, da bi povzročil pomanjkanje blaga ali zvišanje tržne cene, se kaznuje s smrtjo. Če dejanje ni povzročilo hude motnje na trgu, se uporablja kazen dosmrtna ječe. Te določbe se uporabljajo tudi za pridelovalca, ki bi skrival velike množine svojega blaga, da bi s tem povzročil pomanjkanje blaga ali zvišanje tržne cene.

* Kočevjarjem, ki se poslavljajo od Ljubljanske pokrajine, je posvetil mariborski dnevnik daljši članek. Podatke je povzel iz knjige, ki jo je nedavno napisal dr. Herbert Otterstätt pod naslovom: »Kočevje, nemški narodni otok na jugovzhodu«.

* Tudi Dolenja vas pri Ribnici potrebuje vodovod. Iz Dolenje vasi pišejo: Obisk zdravstvene kolone ob koncu oktobra je privabil zelo mnogo obiskovalcev, saj so zdravniki v enem dnevu izvršili 1700 pregledov. Ob tej priliki smo zdravnikom, posebno še požrtvovalnemu ravnatelju kolone dr. Duceju, prikazali veliko potrebo naših vasi po vodovodu.

Iz Gorenjske

Zborovanje Koroške zveze. Tržič je zdaj priključen radovljiškemu okraju. Zato so te dni v Tržiču imeli zborovanje voditelji Koroške zveze iz radovljiškega okraja. Tudi na Jesenicah so se zbrali vodje Koroške zveze, katerim je govoril skupinski vodja dr. Klein.

V Dravogradu so slavili dan nemških junakov, ki so padli za svobodo nemškega naroda. Govorili so krajevni vodja Koroške zveze Tadin, nato pa še Erik Lorber in Emerik Weisch. Istega dne so se zbrale k slavnosti tudi ženske, katerim je govorila Jobstova.

Iz Spodnje Štajerske

Kmetijska razstava je od 16. do 20. t. m. v prostorih Nemškega doma v Celju. Priredil jo je Prehranjevalni urad. Enaka razstava bo prirejena tudi v Ptuj.

Upravna izprememba. Uradno je bilo objavljeno, da katastralni spisi katastralnih občin konjiškega sodnega okraja niso več v Celju, temveč pri katastralnem uradu v Mariboru. Katastralni spisi sodnih okrajev Gornjega grada in Šoštanja pa so bili od katastralnega urada v Mariboru prepuščeni katastralnemu uradu v Celju.

Vpis komisarjev za več tvrdk. V spodnještajerski trgovinski register so bili vpisani komisarji pri naslednjih tvrdkah: Franc Dobovičnik, trgovina z mešanim blagom v Celju; Rojnik Karel, trgovina z mešanim blagom v Sloven Gradcu; Franc Čas, lesna trgovina in žaga v Dobrovi pri Sloven Gradcu; Bratje Golobčič v Celju, trgovinska agentura z deželnimi pridelki.

80-letnico ptujskega veleposestnika Jožefa Orniga slavi mariborski dnevnik in pravi, da je bilo njegovo življenje posvečeno blaginji Spodne Štajerske. Zlasti ga slavi, ker je pred bivšo svetovno vojno izdal list »Štajerc«, v katerem se ni posluževal književne slovenščine, marveč štajerskega narečja.

Nov glasbeni vodja v Mariboru. Bivši vodja okrožne glasbene šole v Voitsbergu Romih je bil premeščen v Maribor kot poverjenik štajerskega glasbenega šolstva. Obenem je bil postavljen za učitelja glasbe na mariborskem učiteljskišću.

Umirajočo starko so našli. 72-letna zasebnica Matilda Prelogova v Mariboru je zadnje čase ostajala največ sama doma. Ker je dva dni niso več videli, so sosedje začeli domnevati, da se ji je zgodila nesreča. Poklicali so policijo, ki je odprla stanovanje. Našli so staro ženo čisto izčrpano in na smrt bolno v postelji. Napadel jo je bil srčni krč in je bila v poslednjih zdihljajih. Prepeljali so jo v mariborsko bolnišnico, kjer je izdihnila.

Iz vlaka je padel. Devetletni kmečki sin Anton Levičar iz Krškega je padel iz vlaka in obležal smrtno nevarno poškodovan na progi. Siromaka so z naslednim osebnim vlakom prepeljali v Maribor, da bi ga oddali v bolnišnico. Medtem pa ga je že smrt rešila trpljenja.

Iz Hrvatske

Novi podpredsednik hrvatske vlade. Poglavljenik je pred dnevi imenoval bivšega ministra dr. Džaferja Kulenovića za zastopnika ministrskega predsednika. Dozdajšnji podpredsednik dr. Osman Kulenović, brat dr. Džaferja Kulenovića, je pa bil imenovan za poslanika in stavljen na razpolago zunanjemu ministru. Kakor že znano, je novi podpredsednik hrvatske vlade po smrti dr. Spaha postal njegov politični naslednik, to je vodja bosanskih muslimanov, in je v bivši jugoslovenski vladi zavzemal položaj ministra za gozdove in rudnike, pred tem je pa bil zastopnik prometnega ministra. Dr. Džafer Kulenović je bil politično vedno usmerjen proti Zagrebu, njegov politični tekmeč med muslimani dr. Šefkija Behmen pa je bil za Beograd.

Hrvatski general Matasić imenovan za častnega ustaša. Poglavljenik je imenoval hrvatskega pehotnega generala Anteja Matasića za častnega ustaša. General Matasić je do tega naslova prišel zaradi velikih zaslug, ki si jih je pridobil za ustaško gibanje. Častni ustaš general Matasić je v sorodstvu z znanim generalom Sarkotićem.

Novi načelnik štaba ustaške policije. Poglavljenik dr. Pavelić je imenoval dozdajšnjega poveljnika ustaške oficirske šole polkovnika Serića za načelnika štaba ustaške milice. Dozdajšnji načelnik štaba polkovnik Lukac je bil imenovan za poveljnika policijske varnostne straže za vso državo in dodeljen ravnateljstvu za javno varnost. Za poveljnika ustaške oficirske šole je imenoval poglavnik ustaškega polkovnika Srečkovića. Temu imenovanju pripisujejo velik pomen. Posebno zanimivo je imenovanje novega poveljnika policijske varnostne straže, dodeljenega ravnateljstvu za javno varnost, ki mu načeljuje sin maršala Kvaternika Evgen.

Odhod ustaške mladine na tečaj v Italijo. Te dni se odpotovalo v Turin 50 mladeničev, članov ustaške mladine, na tečaj, ki bo trajal dva meseca. V tečaju bodo udeleženci dobili potrebno znanje za organizacijo ustaške mladine. Po končanem tečaju za mladeniče bo tečaj za dekleta.

Gradnja bolnišnice za duševne bolezni. Bolnišnica v Vrapču je prenapolnjena, zato je država bivše posestvo grofa Erdedyja Stančič in Stakorovac odstopila zdravstvenemu ministrstvu, ki bo zgradilo tu podružnico bolnišnice v Vrapču. S tem bodo pridobili 1000 bolniških postelj.

400 ujetnikov se je vrnilo v Karlovec. Te dni se je vrnilo iz nemškega ujetništva 400 hrvatskih ujetnikov. V kratkem času pričakujejo še zadnje ujetnike, ki so doma iz Karlovca, odnosno iz velike župe Pokuplja.

Iz Srbije

Nov komisar za begunce v Srbiji. General Nedić je odstavil prejšnjega komisarja za begunce in na njegovo mesto postavil Toma Maksimovića, prejšnjega glavnega ravnatelja Batovih tvornic v Borovu. Ob nastopu svoje nove službe je Maksimović izjavil, da se bo na vso moč trudil, da bo preskrbel beguncem pošteno delo in zaslužek.

Ljotićeva pisma knezu Pavlu. Dimitrij Ljotić, ki s svojo stranko podpira srbsko vladu generala Nedića in s svojimi prostovoljci zasleduje komuniste, je zadnje dni zbral vsa svoja pisma, ki jih je svoječasno pisal knezu Pavlu in jih izdal v posebni knjigi. Knjigo prodajajo njegovi somišljeniki po pet dinarjev.

Ptičji raj v Tihem morju

Cesarski pingvini skrbijo za mladiče, ki izgube starše — 4000 različnih vrst ptic na majhnem otoku

Svedski baron Schultz, ki se z vso vnemo bavi z naravoslovjem in si je kljub temu, da je še precej mlad, že pridobil sloves mednarodnega učenjaka, se je nedavno vrnil s svojega dolgega potovanja po Tihem morju. Po vrnitvi je med drugim pripovedoval o majhnem otoku, ki leži v Tihem oceanu in na katerem so edini prebivalci ptiči. Teh je tam toliko kakor nikjer drugod na zemlji.

Mož je bil aprila 1939. odpotoval v Auckland, kjer je nameraval zdraviti svoje živce. Križaril je vsepovsod po Tihem morju z neštetimi otoki, kjer je tako rekoč večna pomlad. Nalovil je pri te mnogi žuželke ter nabral mnogo školjk, polžev in drugih živali, ki so na svetu prava redkost. Nato se je s svojim šotorom, lovsko puško in nekaj živili — dosti za vse, ni mogel odpraviti s seboj — in se jih v teh krajih, kjer narava sama skrbi kaj drugače, napotil na neobljuden otoček, ki pripada skupini Fidžijskih otokov. Tu je nameraval ostati nekaj časa. Kapitanu, s čigar ladjo se je pripeljal na ta otok, je naročil, naj ga ne pride iskat prej kakor čez sedem ali osem mesecev.

Mladi naravoslovec je tako živel čisto sam na otoku, ki obsega komaj sedem kvadratnih kilometrov površine. Posebnost tega otoka je, da živi na njem toliko ptic kakor nikjer drugod na svetu, vsaj na tako majhnem prostoru ne. Baron Schultz je za časa svojega

bivanja tod ugotovil najmanj štiri tisoč različnih vrst ptic, med katerimi so nekateri nenavadno lepi in zelo redki, kakor na primer rajčica, morske lastovke, razni hudourniki in še mnogo drugih. Na vsem svetu je znano doslej kakih 11.000 različnih vrst ptic. Iz tega sledi, da je na omenjenem tihomorskem otoku zbrana kaj pisana družba ptic, če jih je naravoslovec že za časa svojega kratkotrajnega bivanja tam ugotovil kakih 4000 vrst. Po njegovih računih, ki seveda ne morejo biti čisto zanesljivi, živi na tem otoku približno pet milijonov raznih vrst ptic.

Najštevilnejše so med vsemi zastopani cesarski pingvini, visoki 90 centimetrov. Ta pingvin tehta tudi do 25 kg. Hranijo se le z ribami. Cesarski pingvini kažejo izredne sposobnosti v plavanju in potapljanju. Valijo stoje in sicer na ta način, da drže edino jajce ki ga zleže samica, v nekakem žepu med trebuhom in krili. Kadar se samica naveliča valiti, odnosno je potrebna oddiha, pokliče samca, da jo pri tem poslu zamenja. S spretnim gibom samica pri tem preloži jajce v samčev žep. Ti zanimivi ptiči se družijo v večje trupe in se premikajo, kakor bi bil med njimi uveden vojaški red. Med njimi vlada prava vojaška disciplina. Njihov glas je lahko različen, ali nekaj sirov krik ali pa tenek pisk. Ti ptiči pa imajo tudi izredno dobro srce, kar se vidi iz tega, da prostovoljno pomagajo vsakemu mladiču, ki je ostal sirota brez staršev.

Po širnem svetu

Štirim velikim nesrečam je ušel, a je utonil v plitki vodi

Neki 96letni možak, doma iz Saint Charlesa v Zedinjenih državah, je veljal za najsrečnejšega človeka na svetu. Pred nekaj dnevi se je ta mož napotil na krajši sprehod na deželo. Na cesti, po kateri je hodil, pa ga je čakalo hudo presenečenje. Prišel je do kraja, kjer je tekel čez cesto hudournik. Mož se je odločil iti peš čezenj. Sezul si je čevlje in stopil v vodo. Toda v vodi je nenadno omahnil, padel in utonil, čeprav je bila voda na tistem mestu globoka samo 30 centimetrov.

Bil je to James Kruck, najsrečnejši človek na svetu, najsrečnejši seveda ne zato, ker je zdaj utonil. Za seboj je imel čudovito srečno preteklost. James Kruck je bil eden izmed tistih redkih ljudi, ki so se bili pri potopitvi ladje »Titanica« dne 15. aprila 1. 1912. rešili. Ta ladja je tedaj potegnila s seboj v globino 1490 oseb.

Kmalu potem se je pripetila v Zedinjenih državah huda železniška nesreča, pri kateri pa je James Kruck spet bil med tistimi, ki so odnesli zdravo kožo, čeprav je bilo pri tej nesreči mnogo mrtvih.

Leta 1917. je bil Kruck na krovu ladje »Lusitanije«, ko je bila zadeta od torpeda

in potopljena. Tudi tokrat je ta srečni mož našel nekoga, ki ga je spravil na varno.

Prav pred kratkim je Krucka zadela nova nesreča, iz katere pa je po čudnem naključju spet srečno izmazal. Padel je skozi okno s tretjega nadstropja in bi se bil prav gotovo ubil, če ne bi priletel na vrečo bombaža, ki je bila tedaj po naključju tam.

Iz vsega tega se že lahko vidi, da je imel James Kruck v svojem življenju res nenavadno srečo in da je naslov »najsrečnejšega človeka na svetu« tudi res zaslužil. Toda usoda se je tudi pri njem nenadno poigrala. Mož, ki je ušel tolikim velikim nesrečam, je moral umreti v majhnem potoku pri sprehodu po deželi!

✱

✕ **Angleška ladja »Ark Royal« potopljena.** Iz Rima poročajo: Angleška admiraliteta je objavila, da je neka nemška podmornica napadla in potopila matično ladjo za letala »Ark Royal«. »Ark Royal« je bila oborožena s 16 dvocevniimi protiletalskimi topovi, 32 osemcevniimi protiletalskimi topovi, 32 štiricevniimi protiletalskimi strojnimi. Na ladji je bilo prostora za 72 letal. Posadka je štela 1600 mož. Zgraditev te ladje je veljala nad 3.200.000 funtov. Kakor pravijo Angleži, se je skoro vsa posadka rešila.

✕ **Francoski minister za vojsko se je ponesrečil z letalom.** Kakor poročajo iz Vichyja, se je ponesrečilo letalo, s katerim se je z nadzorovalnega potovanja po francoskih kolonijah v Afriki vračal domov francoski minister za vojsko general Huntzinger. Letalo je padlo na tla v Le Viganu. Mrtvo je vseh osem potnikov letala z generalom vred.

✕ **Angleška poročila o letalskih napadih na Nemčijo.** Iz Rima poročajo: V svojih poročilih o zadnem velikem letalskem napadu na Nemčijo so Angleži najprej govorili o 120 letalih, nato o 300, potem o 400. »Exchange Telegraph« pa trdi, da je v noči na 8. novembra bilo nad Nemčijo kar 1500 angleških letal. Iz tega poročanja se torej resnica ne da razbrati.

✕ **Churchill ponavlja svoje grožnje.** Iz Lizbone poročajo: Churchill je v spodni zbornici spet izjavil, da bo odredil bombardiranje Rima, če se bo tak ukrep v vojni izkazal za potrebnega.

✕ **Podzemski plin se je nabral pod elektrarno.** Norveško mesto Trondhjem, kjer so nekoč kronali skandinavske kralje, je nedavno doživel čuden dogodek. Električna luč je namreč po vsem mestu naenkrat ugasnila. Ko so začeli iskati vzroke za to nenadno popolno zatemnitev, so ugotovili, da se je prav na kraju, kjer stoji trondhjemska elektrarna, kdove kako nabrala velikanska množina nekega plina, menda naravnega, ki je zelo sličen metanu. Pod hudim pritiskom je ta nenavaden plin vdrl v prostore, kjer so dinamski stroji, in omamil dva paznika. Ker ni bilo nikogar več ki bi stroje nadzoroval, so merilci električnega toka začeli uganjati svoje muhe, kazalci na njih pa so poskakovali kakor od veselja, da so se osvobodili. Naposled so zgorele še varovalke in v trenutku je bilo vse v temi. Ker se boje, da ne bi ta podzemski plin povzročil hude nesreče, ki bi pognala v zrak vso elektrarno, kopljejo zdaj noč in dan tam v bližini in skušajo kje izven obljudenega Trondhjema dati duška temu čudnemu plinu.

✕ **Nabodel se je na jeklen drog, a je kljub temu ostal živ.** Skoro neverjeten primer se je pripetil nedavno v Boforsu, kjer so slovite švedske tvornice orožja. Na nekem dvorišču se je igrala skupina delavskih otrok, katerih očetje so zaposleni v omenjeni tvornici. Otroci so se zabavali s tem, da so skakali z okna nekaj metrov na tla. Prav v trenutku, ko se je eden izmed otrok pognal z okna, je neki delavec postavil pod oknom pokoncu votel jeklen drog, dolg poldrug meter, debel pa kakšna dva centimetra. Otrok je priletel zviška naravnost na konico in se nataknil na drog, ki mu je šel skozi ves trup in mu na desni rami pogledal ven. Toda kljub bolečinam, ki niso bile majhne, otrok ni niti malo zastokal. Delavec, ki ga je ob pogledu na nabodenega otroka prevzela groza, je v naglici potegnil jekleni drog iz otrokovega telesa in ponesrečenca takoj prepeljal v bolnišnico, kjer so ga zdravniki z vso skrbnostjo pregledali s pomočjo rentgenskih žarkov, da bi ugotovili, ali je sploh še možna kakšna pomoč. Slika je pokazala, da jekleni drog po čudnem naključju ni zadel prav nobenega življenjsko važnega dela telesa. Prebodel mu je le konec črevesa, ki pa ga je zdravnik brž zašil.

✕ **Na svetu je 94 milijonov Ančk.** Neki Šved iz Stockholma si je zastavil čudno nalogo. Sklenil je ugotoviti, katero je tisto žensko ime, ki je na svetu najbolj priljubljeno in zato tudi najbolj razširjeno. Potrpežljivo je zbiral podatke iz vseh krajev sveta in naposled težavno nalogo rešil. Ugotovil je, da je na svetu največ žensk z imenom Ana, in sicer kar 94 milijonov.

✕ **Zaradi avtomobilske nesreče je prišlo na dan, da je imel tri žene.** Na neki cesti v Rio de Janeiro je padel pod avto neki Pedro Alvarez. Nesrečnega so prepeljali hudo poškodovanega v bolnišnico in policija je po radiu in listih pozvala njegove svojce, naj se javijo. V bolnišnici pa so se nemalo začudili, ko so prislele skoro istočasno tri ženske, ki so vse trdile, da so poročene s ponesrečencem. Preiskava je dognala da je to res. Ker mnogoženstvo seveda ni dovoljeno, je prišel Alvarez, ko je ozdravel, pred sodnika, ki ga je obsodil na poldrugo leto ječe.

Smeh je zdravje :::::

da mi sur ga polmista,
če se le da

Jaka z žago, Jur pa kar tako
hlačkata po beli cesti jo.
Mimo lepa deklica hiti,
zanjo jima se vrte oči.

Nič ne vidita, kaj čaka ju,
za zijalost že je kazen tu:
Jur z nogami, Jaka pa z glavo
v lukniah mešata mlakužno dno.

Z vseh strani ljudje na kup hite
in lasje se v grozi jim ježe:
v dela dva razžagano telo...
Videz kaže vsaj prizor tako.

SANJE O NOGOMETU

Nogometnik Klobuštrič je oženjen. Ko po hudi nogometni tekmi zvečer zaspi, je njegovo spanje zelo nemirno. Sanja se mu namreč, da ima žogog prav pred golom. Ko se skrbna ženica, ki je vsa v strahu zaradi moževega nemirnega spanja, skloni k možu, dvigne ta nogo v mišljenju, da ima žogo pred seboj in brcne ženico v zrak...

DRUŽINSKI PREPIRČEK

Možek: »Zmerom si ljubezniva z menoj, kadar hočeš od mene denar.«

Zenka: »Ali morda nisem zmerom ljubezniva?«

Možek: »Da, zmerom hočeš denar...«

KAKO NAJ POTEK NAPRAVI

Mihec (se udari in v jezi zakolne): »Prekleti vrati!«

Stric: »Mihec, tako majhen deček vendar ne sme kleti.«

Mihec: »Mamica mi je rekla, da sem za jokanje že prevelik, a ti striček mi praviš, da sem za preklinjanje še premajhen. Kaj pa naj storim, če se udarim?«

ČUDNA ZAMENJAVA

Vera: »Tvoj zaročenec zmerom zamenjuje besedici meni in tebi.«

Zora: »To ni nič. Tvoj pa zmerom zamenjuje mene in tebe.«

OČE IN SIN

Slavni francoski pisatelj Jean Lafontaine je bil zelo raztresen mož. Ko je bil nekoč na obisku pri prijatelju dr. Dupinu in se je vzdignil,

da bi se poslovil, je stopil v sobo njegov sin, ki je tudi prišel na obisk.

»Prosim vas, ostanite malo tu, da za trenutek pospremim vašega očeta,« je rekel dr. Dupin sinu. Stari Fafontaine je preslišal te besede in je na hodniku vprašal dr. Dupina: »Kdo pa je ta mladenič?«

»Kaj,« pravi dr. Dupin iznenaden, »ali ne poznate lastnega sina?«

»Da, da, imate prav,« je menil pesnik raztreseno, »mislim, da sem ga že nekje videl...«

NEPOTREBNO VPRAŠANJE

Cigan pelje poln voz drv po cesti in sreča popotnika, ki ga vpraša: »Kaj pa voziš, prijatelj?«

»Vozim moko,« reče cigan.

»Kakšna moka je to, saj so drva!« nadaljuje popotnik pogovor.

»Če vidiš, kaj je, zakaj pa vprašaš,« se odreže cigan in pelje drva dalje.

× Eskimci so zelo odporni proti boleznim. Eskimci ne boleha, kakor piše neki danski list, nikoli za sladkorno boleznijo, rakom in poapnjenjem žil, čeprav se hranijo skoro izključno z mesom. Kadar imajo dovolj mesa, ga pospravijo tudi do pet kilogramov na dan in na osebo. Radi imajo zlasti karibujevo, bizontovo in kitovo meso. Karibuske vampe v tjuinovem olju smatrajo za slaščico, nimajo pa radi jeter severnega medveda. Prav tako ne marajo kitovega olja. Iz svojih mesnih jedi dobivajo dovolj vitaminov in drugih snovi, ki jih potrebujejo. Kot edino slaščico uživajo neke jagode. Evropski kruh, ki ga dobivajo sem in tja, povzroča v njih želodčnih kislin. Eskimci niso skoro nikoli bolni in se tudi le redkokdaj nalezijo evropske bolezni.

× Alge imajo obilo radija. Raziskovanja zadnjih časov so dognala, da imajo nekatere sladkovodne alge najmanj toliko dragocenega radija kakor tisti granit, ki je znan, da je v njem največ radija. Že precej časa je znano, da nekatere vrste alg izžarevajo neko svetlobo, toda temu pojavu niso pripisovali tisti pozornosti, ki bi jo v resnici zaslužili. Natančno primerjanje količine radija v sladkovodnih in morskih algah je pokazalo, da imajo sladkovodne alge mnogo višji odstotek radija kakor morske alge. Tehnične težave, ki so vsaj za zdaj še nepremostljive, so krive, da niso alge tudi že postale vir, iz katerega bi človek dobival tako dragoceno prvino, kakor je radij. Kakor je znano, se radij uporablja predvsem za zdravljenje raka.

× Pri Kitajcih je srečen tisti, ki čim dalje časa živi v skupnosti s starši. V Sanghaju se je prišel javit v urad trgovec s svojim sinom, ker se je hotel preseliti nekam v notranjost dežele. Pri Kitajcih ni to nič posebnega, pač je pa to zanimivo za tujca, ki ne pozna kitajske miselnosti. Trgovec je star že 108 let, njegov najstarejši sin 90, drugi sin pa 60 let. Oba sinova živita z očetom še zmerom v skupnem gospodinjstvu. To je primer kitajske navade, da otroke po možnosti sploh ne zapuste očetovega doma. Čim starejši so, tem večja je njihova povezanost z roditelji. Tesne rodbinske vezi med Kitajci imajo svoj izvor v veri, da nakloni božanstvo človeku tem večjo srečo, čim krepostneje živi in čim dalje ne zapusti staršev. Ko je dal pred 200 leti takratni kitajski cesar ugotoviti najsrečnejšega človeka svoje države, je padla odločitev na Ah-Kovlja iz Kansa. Ta mož je veljal za najstarejšega takrat živečega Kitajca. Njegovo starost pa ni bilo mogoče natančno dognati. Okrog sebe je imel potomce tja do desetega kolena. Tako visoko starost dočkajo pač le redki ljudje.

MALI OGLASI

150 LIR TEDENSKO lahko vsak zasluži. Pošljite znamko za odgovor. — Jos. Batič, Ljubljana VII.